

МАКЕДОНСКА БЕРЗА
АД СКОПЈЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА РАБОТА
ЗА 2019 ГОДИНА

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД.....	2
2. ДЕЛОВНО ОКРУЖУВАЊЕ.....	2
3. ТРГУВАЊЕ СО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ.....	3
4. КОТАЦИЈА.....	12
5. ДРУГИ АКТИВНОСТИ ПОВРЗАНИ СО ТРГУВАЊЕТО И ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА БЕСТ СИСТЕМОТ	16
6. НАДЗОР НА ТРГУВАЊЕТО.....	17
7. ЧЛЕНСТВО.....	17
8. АКТИВНОСТИ ВО ДЕЛОТ НА ИНФОРМАТИЧКА И ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА.....	18
9. ПРАВНИ И НОРМАТИВНИ АКТИВНОСТИ.....	22
10. ЕДУКАТИВНИ АКТИВНОСТИ.....	26
11. ПРОМОТИВНИ АКТИВНОСТИ.....	28
12. ИНИЦИЈАТИВА ЗА ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ДАНОЧНИТЕ ОСЛОБОДУВАЊА НА КАПИТАЛНИТЕ ДОБИВКИ.....	34
13. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА.....	34
14. ПОДАТОЦИ ЗА НАДОМЕСТОЦИТЕ И ПРИМАЊАТА НА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОРОТ НА ДИРЕКТОРИ	37
15. ОСТВАРЕНИ ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ ВО 2019 ГОДИНА.....	38

1. ВОВЕД

Извештајот за работа на Македонска берза на хартии од вредност АД Скопје во 2019 година ги содржи главните фактори коишто влијааа на работењето на Берзата во 2019 година (деловно окружување), основните карактеристики на берзанското работење, осврт на остварените резултати од тргувањето со хартии од вредност, активностите поврзани со котацијата, членството и надзорот на тргувањето, правните и нормативни активности, активностите во делот на информатичка и техничка поддршка на Берзата, преземените активности за едукација на пошироката јавност, промоција на Берзата и меѓународната соработка, податоци за надоместоците и примањата на членовите на Одборот на директори, како и извештај за финансиското работење по годишната сметка за 2019 година.

2. ДЕЛОВНО ОКРУЖУВАЊЕ

Во текот на 2019 година работењето на Македонска берза се одвиваше под влијание на следните главни фактори од меѓународен и домашен аспект, коишто го креираа деловното окружување во кое функционираше Македонската берза, односно имаа влијание врз тргувањето со хартии од вредност на Берзата, а со тоа и врз нејзиното деловно работење:

- Растот на светската економија во 2019 година забави во однос на претходната година и достигна 2,9%, што е најниска стапка на раст од завршувањето на финансиската криза. Намаленото темпо на раст не успеа да закрепне во 2019 година по силното забавување во втората половина на 2018 година, особено што годината ја одбележаа значајни економски потреси предизвикани, пред се¹, од неизвесноста околу излезот на Велика Британија од Европската Унија и последиците од неформалната трговска војна помеѓу најголемите трговски сили Кина и САД²;
- Проценето е дека во 2019 година македонската економија ќе забележи раст од 3,5%, споредено со растот од 2,7% од претходната година², пред се³ како резултат на позитивната динамика на раст индустриското производство и извозот;
- Подобар генерален амбиент во којшто се одвиваа економските текови, поизразениот оптимизам кај деловните субјекти во државата, релативно добрите финансиски резултати на компаниите котирали на Берзата и солидните дивиденди што ги исплатуваат најуспешните од нив, во комбинација со историски најниските каматни стапки, придонесе за одржување на трендот инвеститорите да бидат позаинтересирани своите слободни средства да ги вложуваат во акции. На сето ова се надоврзуваа и антиципираните позитивни неекономски случувања поврзани со евроатланските интеграции на државата што веќе извесно време се вградуваат во берзанската динамика;
- Во текот на 2019 година Народната Банка продолжи со монетарна политика со која се направи дополнително намалување на каматна стапка на благајничките записи, за да на крај од годината достигне ниво од 2,25%, со најава дека во јануари 2020 година нивото на каматните стапки на благајничките записи ќе падне на 2%. Обемот на кредити кои банките ги даваат на нефинансискиот сектор продолжи да расте, но со намалено темпо, и достигна пораст од 6%, споредено со порастот од 7,3% во 2018 година. Во 2019 година пораст бележат и депозитите со стапка од 9,5% што споредено со 2018 година бележи мало забавување кога порастот изнесуваше 10,5%. На крајот од 2019 година, годишната пондерирана каматна стапка на дадени кредити изнесуваше 4,94%, додека годишна пондерирана каматна стапка на новоодобрени дадени кредити изнесуваше 4,15%. Каматна стапка на вкупните депозити на крајот од 2019 година изнесуваше 1,26%, додека на новопримените заштеди изнесуваше 1,14%³. Во 2019 година продолжи намалувањето на приносот на најсигурните финансиски инструменти (едногодишни државни записи) кој од каматна стапка со износ од 0,9% во декември 2018 година се намали на 0,60% на последната аукција во декември 2019 година. Продолжениот тренд на намалување на каматните стапки во 2019 година имаше свое влијание на берзанските движења;

¹ World Economic Outlook - Update, IMF, Јануари 2020

² “Макроекономски индикатори, Министерство за финансии на Република Македонија, јануари 2019 година”

³ Соопштение за печат на НБРСМ од 31.01.2020 – “Позначајни движења кај каматните стапки на банките и штедилниците: декември 2019 година”

- Вредноста на портфолиото на отворените домашни инвестициски фондови на крајот на 2019 година се зголеми за 36,12% во однос на 2018 година и достигна износ од 139,8 милиони евра. И покрај тоа што најголем дел од средствата доверени на управување на фондовите беа насочени кон вложување во депозити и должнички хартии од вредност издадени од државата, сепак овој раст имаше свое позитивно влијание и на берзанските движења. Особено добри перформанси имаше единствениот домашен фонд што како инвестициска политика се базира на реплицирање на МБИ10 индексот, кој ја зголеми вредноста на единицата во 2019 година за 34% (споредено со вториот најдобар инвестициски фонд кој забележа пораст 25%). Слични се трендовите и кај пензиските фондови кои на крајот од 2019 година го зголемија износот на нето средствата за 17,75% во однос на 2018 година и достигнаа вредност од 1,26 милијарди евра;
- Како резултат на задолжителната котација на хартиите од вредност и во текот на 2019 на Берзата продолжи задоволителниот обем и квалитет на известувањата од страна на котираните друштва, а со тоа и на транспарентноста на македонскиот пазар на хартии од вредност во целина;
- Во рамките на вкупниот број од 100 котирани друштва, 27 друштва исплатија дивиденди во 2019 година во вкупен износ од 148,5 милиони евра;
- Инфлацијата во 2019 година достигна вредност од 0,8%⁴;
- Се задржа политиката на стабилен девизен курс;
- Институционалната пазарна инфраструктура беше функционална и ефикасна без никакви забележани позначајни предизвици.

3. ТРГУВАЊЕ СО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

3.1. Основни карактеристики

Основни карактеристики на тргувањето во 2019 година беа:

- Вкупниот промет (по сите основи) во 2019 година изнесуваше **7.700.625.682** денари (околу **125,21** милиони евра) и бележи намалување од **26,06 %** во споредба со 2018 година;
- Остварениот промет на класичното тргување во 2019 година изнесуваше **4.221.358.704** денари⁵ (околу **68,47** милиони евра), што е за **13,86%** помалку во споредба со 2018 година;
 - Прометот остварен со акции во 2019 година изнесуваше **3.819.148.938** денари (околу **62,10** милиони евра), што е за **12,37%** помал во споредба со 2018 година;
 - Во 2019 година е остварен промет со обврзници од **358.856.286** денари (околу **5,83** милиони евра), и бележи намалување за **32,42%** во споредба со 2018 година;
 - Во 2019 година е остварен промет со други хартии од вредност од **33.353.480** денари (околу **542** илјади евра);
- Во 2019 година на Берзата се реализирани **176** блок трансакции (администраторски и системски блок трансакции) во вкупна вредност од **2.466.611.817** денари (околу **40,11** милиони евра) и бележат намалување од **53,12%** во споредба со 2018 година;

⁴ Страна 5, Најнови макроекономски показатели – Јануари 2020 година - НБРСМ

⁵ При пресметување на класичното тргување на Берзата не се вклучени прометите остварени на јавните берзански аукции и блок трансакциите.

- Во 2019 година реализирани се продажби на акции по пат на јавни берзански аукции во вкупна вредност од **30.561.751** денари (околу **497** илјади евра), што е за **79,73%** повеќе во споредба со 2018 година;
- Во 2019 година на Берзата се реализирани јавни понуди на хартии од вредност во вкупна вредност од **992.093.410** денари (околу **16,13** милиони евра), што е за **302,24%** повеќе во споредба со 2018 година;
- Во структурата на прометот доминираат реализираните трансакции на Официјалниот пазар со **54,15%** учество во вкупниот промет на Берзата во 2019 година. Тргувањето со хартиите од вредност преку блок трансакции има учество од **32,03%**, додека тргувањето со некотираните хартии од вредност во 2019 година беше незначително (околу **0,54%**);
- На крајот на 2018 година на котација на Официјалниот пазар беа котирани акции на **100** друштва, од кои 27 друштва на подсегментите Супер котација и Берзанска котација и 73 друштва на подсегментот Задолжителна котација;
- Пазарната капитализација на котираните акции на 30.12.2019 година достигна **181,27** милијарди денари (околу **2,95** милијарди евра, што изнесува 27,54% од БДП) и бележи зголемување од **14,18%** во споредба со 2018 година, додека пазарната капитализација на обврзниците изнесува **4,14** милијарди денари (**67,36** милиони евра) и бележи зголемување од **21,95%** во споредба со 2018 година;
- Вредноста на Македонскиот берзански индекс МБИ10 на 30.12.2019 година изнесуваше **4.648,89** што е **34,01%** повисок во однос на вредноста на индексот постигната на последниот ден на тргување во 2018 година кога изнесуваше 3.469,03.

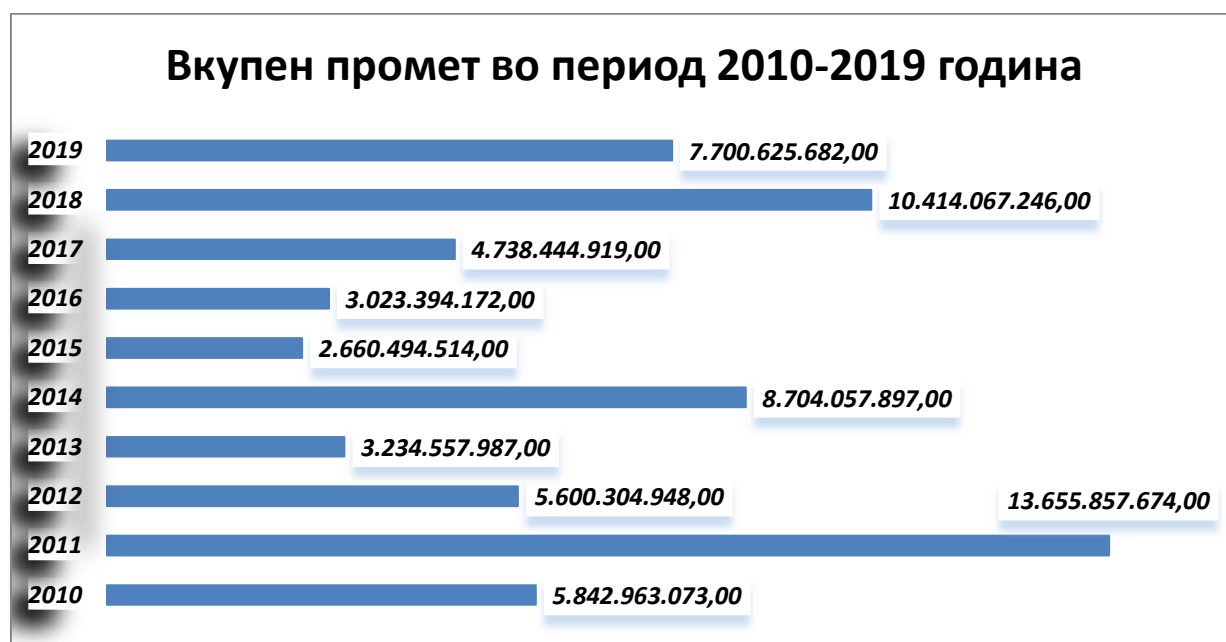
Сумарно, 2019 година, иако со пониски индикатори од 2018 година, може да се оцени како успешна година со остварени над 125 милиони евра вкупен промет, пораст на МБИ10 индексот за околу 34%, речиси 80% пораст кај јавните берзански аукции, како и пораст на тргувањето преку јавните понуди за хартии од вредност (302,24%).

Со цел согледување и споредување на резултатите од тргувањето на Берзата за 2019 и 2018 година, во продолжение се презентира и табеларен приказ на сумарните берзански податоци за овие две последователни години.

Денари	Јануари –Декември 2018	Јануари –Декември 2019	%
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	4.889.152.889	4.211.358.704	-13,86
АКЦИИ	4.358.179.597	3.819.148.938	-12,37
ОБВРЗНИЦИ	530.973.292	358.856.286	-32,42
ДРУГИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	-	33.353.480	-
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕН ПРОМЕТ (денари)	19.794.141	17.119.344	-13,51
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕН БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ	96	76	-20,83
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	5.261.265.006	2.466.611.817	-53,12
ЈАВНИ БЕРЗАНСКИ АУКЦИИ	17.004.352	30.561.751	79,73
ЈАВНИ ПОНУДИ НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	246.645.000	992.093.410	302,24
ВКУПНО ПРОМЕТ	10.414.067.246	7.700.625.682	-26,06
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	23.716	18.683	-21,22
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	200	176	-12,00
ЈАВНИ БЕРЗАНСКИ АУКЦИИ	15	7	-53,33
ЈАВНА ПОНУДА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	1	12	1.100,00
ВКУПНО БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ	23.932	18.878	-21,12
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА АКЦИИ	162.169.162.195	185.421.433.527	14,34
БЕРЗАНСКА КОТАЦИЈА-АКЦИИ	158.772.531.030	181.279.391.212	14,18
ПАЗАР НА АДПОИ	3.396.631.165	4.142.042.315	21,95
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА ОБВРЗНИЦИ	3.389.570.084	3.724.334.677	9,88
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА ДРУГИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	-	313.009.550	-
ВКУПНО ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА	165.558.732.279	189.458.777.754	14,44
МБИ10	3.469,03	4.648,89	34,01
ОМБ	131,31	132,91	1,22
БРОЈ НА КОТИРАНИ ДРУШТВА	105	100	-4,76
БРОЈ НА ДЕНОВИ НА ТРГУВАЊЕ	247	246	-0,40

Воедно, презентираме и споредбен приказ на вкупниот берзански промет во последната деценија.

Споредбен приказ на остварениот вкупен промет на Берзата во изминатите десет години (во денари)

3.2. Класично тргување (БЕСТ систем)

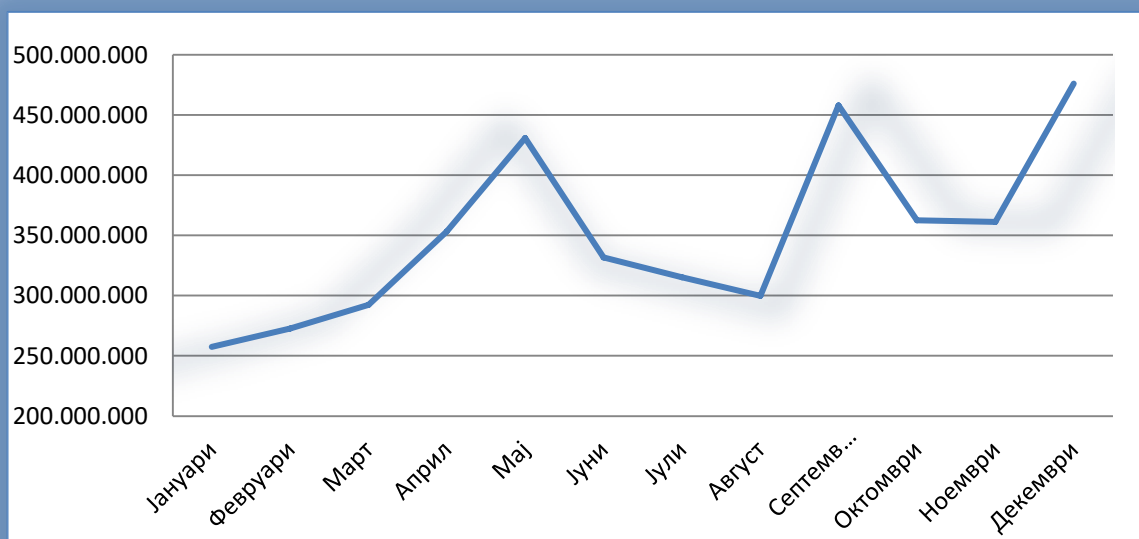
Во текот на 2019 година на Берзата е остварен промет од “класичното” тргување во износ од **4.211.358.704** денари (околу **68,47** милиони евра).

За подобро согледување на остварените резултати од “класичното” тргување на Берзата во 2019 година, во продолжение презентираме табеларен приказ на тргувањето по месеци, односно квартали во 2019 година.

Месец	Официјален пазар			Редовен пазар		Промет во денари	Промет во ЕВРА	Бр. на трансакции	Бр. на ден. на трг.
	Акции	Обврзници	Други ХВ	Акции	Обврзници				
Јануари	251.752.677	4.614.054	0	1.108.320	0	257.475.051	4.185.909	1.304	21
Февруари	253.899.669	16.258.740	0	2.652.611	0	272.811.020	4.431.519	1.544	20
Март	260.852.450	14.099.285	11.444.415	5.975.941	0	292.372.091	4.754.496	1.367	21
Вкуп. IQ	766.504.796	34.972.079	11.444.415	9.736.872	0	822.658.162	13.371.924	4.215	62
Април	311.008.144	29.342.875	0	5.226.960	7.701.209	353.279.188	5.744.390	1.491	20
Мај	413.031.019	12.216.521	0	5.525.870	0	430.773.410	7.005.403	2.057	21
Јуни	190.912.737	139.265.671	0	1.511.954	0	331.690.362	5.393.383	1.253	18
Вкуп. II Q	914.951.900	180.825.067	0	12.264.784	7.701.209	1.115.742.960	18.143.176	4.801	59
Јули	218.802.086	70.181.537	21.909.065	4.279.260	0	315.171.948	5.124.618	1.406	23
Август	287.186.727	10.839.538	0	1.764.020	0	299.790.285	4.875.418	1.467	20
Септември	446.161.933	11.264.838	0	609.627	0	458.036.398	7.448.738	1.866	20
Вкуп. III Q	952.150.746	92.285.913	21.909.065	6.652.907	0	1.072.998.631	17.448.774	4.739	63
Октомври	353.848.673	7.567.962	0	1.209.105	0	362.625.740	5.896.898	1.753	21
Ноември	334.222.957	26.373.879	0	721.923	0	361.318.759	5.874.745	1.426	21
Декември	463.604.733	9.130.177	0	3.279.542	0	476.014.452	7.738.635	1.749	20
Вкуп. IV Q	1.151.676.363	43.072.018	0	5.210.570	0	1.199.958.951	19.510.278	4.928	62
ВКУПНО	3.785.283.805	351.155.077	33.353.480	33.865.133	7.701.209	4.211.358.704	68.474.152	18.683	246

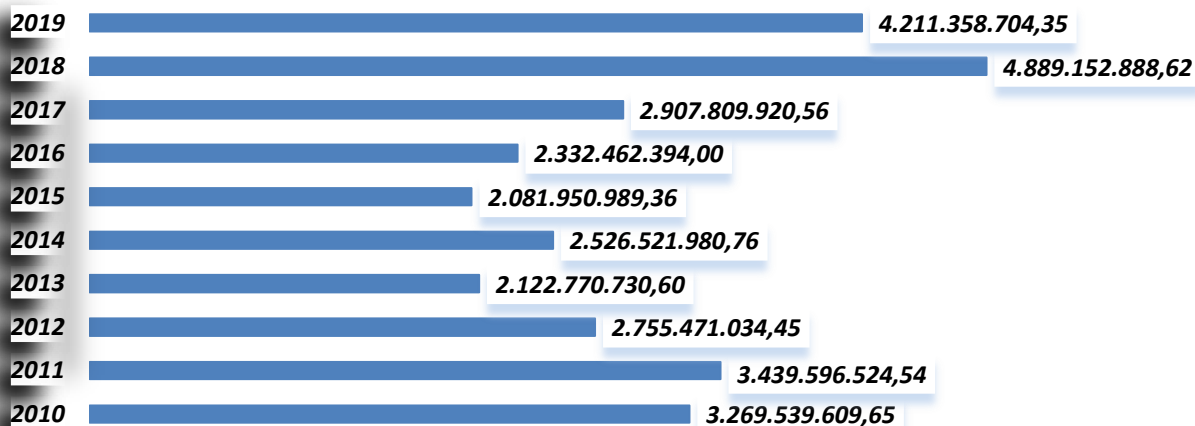
Движењето на овој индикатор во последната деценија е даден подолу:

Движење на прометот по месеци во 2019 година

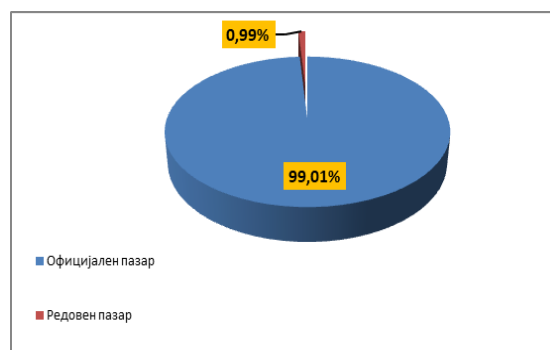
Споредбен приказ на остварениот промет преку класичното тргување на Берзата во изминатите десет години (во денари)

Промет остварен преку класично тргување во период 2010-2019 година

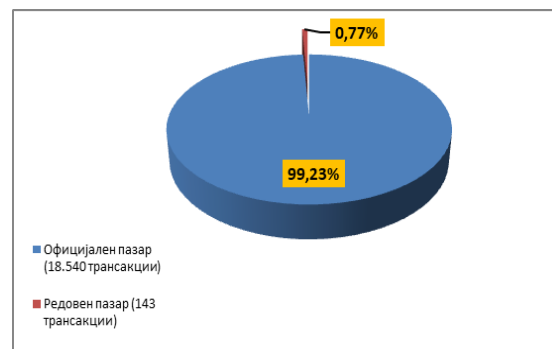
3.3. Структура на промет од класичното тргување по пазарни сегменти

Прометот на **Официјалниот пазар** на Берзата во 2019 година (4,17 милијарди денари) е остварен преку 18.540 трансакции и учествува во вкупниот промет од класичното тргување со 54,15%. Од тоа, 3,79 милијарди денари отпаѓаат на тргувањето со акции (90,78%) при што се склучени 17.546 трансакции, прометот со обврзници изнесува 351 милиони денари (8,42%) и истиот е остварен преку 987 трансакции, додека прометот со други хартии од вредност изнесува 33,3 милиони денари (0,80%) и истиот е остварен преку 7 трансакции.

Остварениот промет на **Редовниот пазар** на Берзата (41,56 милиони денари) учествува во вкупниот промет од класичното тргување во 2019 година со 0,54% и 143 трансакции. Од тоа, 33,87 милиони денари отпаѓаат на тргувањето со акции (81,47%) при што се склучени 140 трансакции, додека прометот со обврзници изнесува 7,7 милиони денари (18,53%) и истиот е остварен преку 3 трансакции.

Од прометот остварен преку тргување со акции, 7,74 милиони денари отпаѓаат на тргувањето остварено на Пазарот на акционерски друштва со посебни обврски за известување (18,63%) и овој промет е остварен преку 9 трансакции (42 илјади денари преку обични акции и 6 трансакции, додека 7,7 милиони денари преку обврзници и 3 трансакции), додека на Слободниот пазар се остварени 33,82 милиони денари (81,37%) преку 143 трансакции.

3.4. Блок трансакции

Администраторски блок трансакции

Во 2019 година на Берзата беа пријавени вкупно **30** администраторски блок трансакции во вкупна вредност од **907.460.152** денари (околу 14,75 милион евра).

		Промет (денари)	Промет (Евра)	Број на трансакции
Официјален пазар	Супер котација	38.712.000	629.632	1
	Берзанска котација	179.709.244	2.921.996	12
	Задолжителна котација	129.132.476	2.099.810	8
Редовен пазар	Слободен пазар	559.906.432	9.105.390	9
Вкупно		907.460.152	14.756.828	30

На Официјалниот пазар на Берзата беа пријавени 21 блок трансакција во вкупна вредност од 347,55 милиони денари (5,65 милиони евра), додека на Редовниот пазар беа реализирани вкупно 9 блок трансакции во вкупна вредност од 559,91 милиони денари (9,11 милиони евра).

Системски блок трансакции

Во 2019 година на Берзата беа склучени вкупно **146** системски блок трансакции во вкупна вредност од **1.559.151.665** денари (околу 25,35 милиони евра).

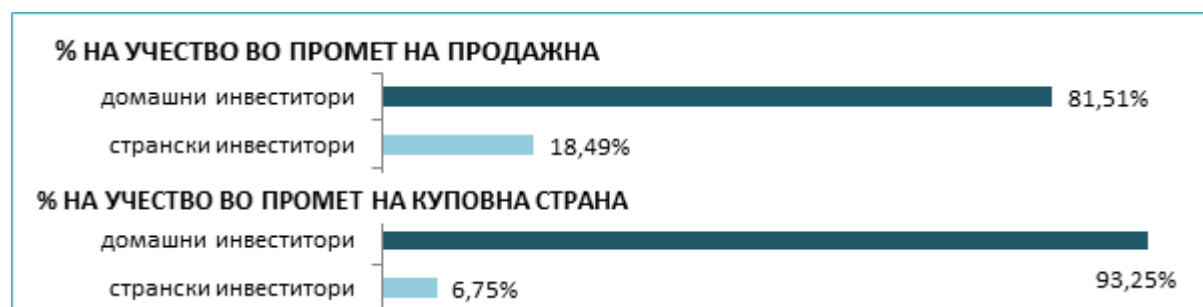
		Промет (денари)	Промет (Евра)	Број на трансакции
Официјален пазар	Супер котација	386.207.066	6.278.321	38
	Берзанска котација	673.632.402	10.954.692	70
	Задолжителна котација	254.684.756	4.141.573	30
Редовен пазар	Слободен пазар	244.627.441	3.978.075	8
Вкупно		1.559.151.665	25.352.661	146

На Официјалниот пазар на Берзата беа пријавени 138 блок трансакции во вкупна вредност од 1,31 милијарди денари (21,37 милиони евра), додека на Редовниот пазар беа склучени вкупно 8 блок трансакции во вкупна вредност од 244 милиони денари (3,97 милиони евра).

3.5. Учество на странски и домашни инвеститори во вкупниот промет

Врз основа на податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност кои се однесуваат за учеството на странските и домашните инвеститори во вкупниот промет на Берзата, а кои редовно се објавуваа во месечните статистички билтени на Берзата, може да се констатира дека од вкупниот промет **7.700.625.682** денари (околу **125,21** милиони евра) остварен на Берзата во 2019 година, **451.847.338** денари (околу **7** милиони евра) се однесуваат на прометот остварен од купување на хартии од вредност од страна на странските инвеститори (**6,75%** од вкупниот промет), додека **1.238.431.403** денари (околу **20** милиони евра) се остварени преку продавање на хартии од вредност на странските инвеститори на домашниот пазар (**18,49%** од вкупниот промет).

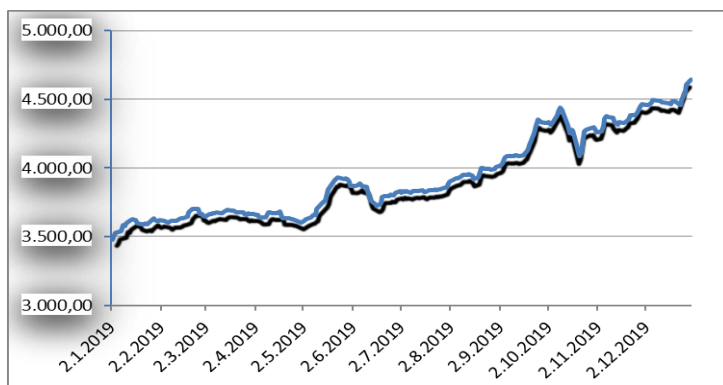
Учество на домашните и странските инвеститори во вкупниот промет на Берзата во 2019 година

3.6. Индекси на Македонска берза

Македонска берза АД Скопје ги пресметува и објавува следните индекси: Македонски Берзански Индекс – МБИ10 и Индекс на обврзници – ОМБ.

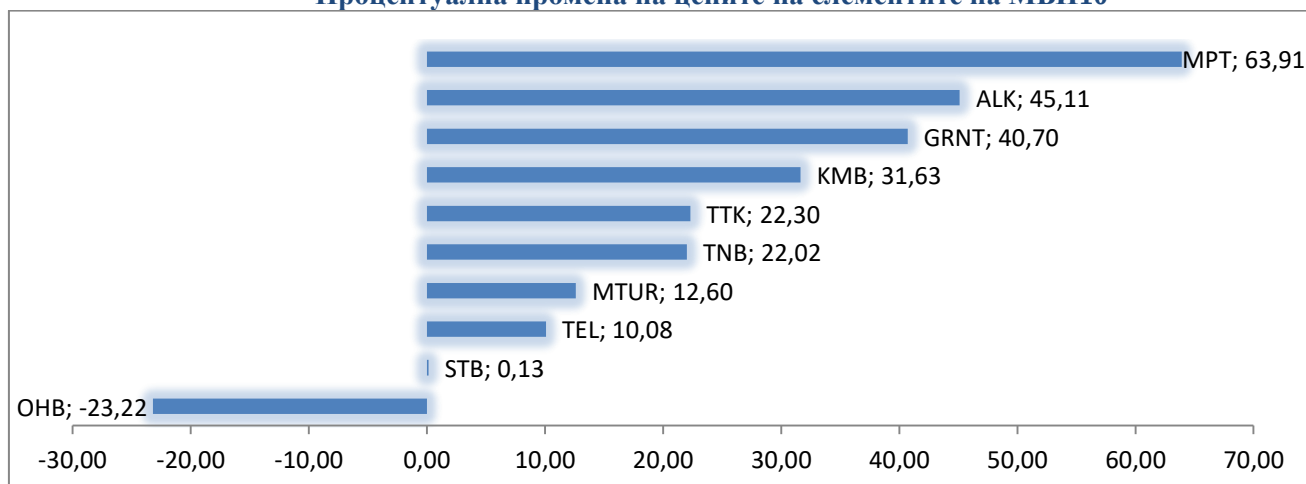
Македонски Берзански Индекс – МБИ10

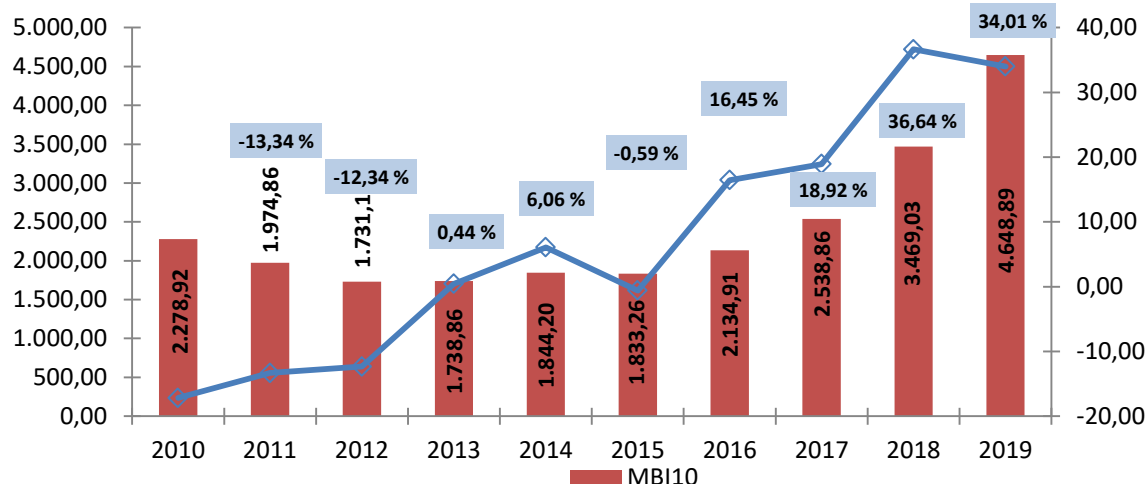
- вредност на МБИ10 на **30.12.2019** изнесува **4.648,89** индексни поени, што значи зголемување од **34,01%** во споредба со вредноста на индексот постигната на **28.12.2018** година (**3.469,03** индексни поени).
- највисока вредност на МБИ10 во 2019 година е постигната на **30.12.2019** година (**4.648,89** индексни поени).
- најниска вредност на индексот во 2019 година е постигната на **02.01.2019** година (**3.482.27** индексни поени).

Датум на извршена ревизија	Вид на ревизија	Состав на индексот	Забелешка
17.06.2019	Редовна ревизија на индексот МБИ10	Комерцијална банка АД Скопје, Гранит АД Скопје, Алкалоид АД Скопје, Макпетрол АД Скопје, Македонијатрист АД Скопје, Охридска банка АД Скопје, Македонски Телеком АД Скопје НЛБ Банка АД Скопје, Стопанска банка АД Скопје и ТТК Банка АД Скопје	Датум на имплементација на извршената ревизија беше 01.07.2019 година.
16.12.2019	Редовна ревизија на индексот МБИ10	Комерцијална банка АД Скопје, Гранит АД Скопје, Алкалоид АД Скопје, Макпетрол АД Скопје, Македонијатрист АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, Македонски Телеком АД Скопје, НЛБ Банка АД Скопје, Стопанска банка АД Скопје и ТТК Банка АД Скопје	Датум на имплементација на извршената ревизија беше 30.12.2019 година

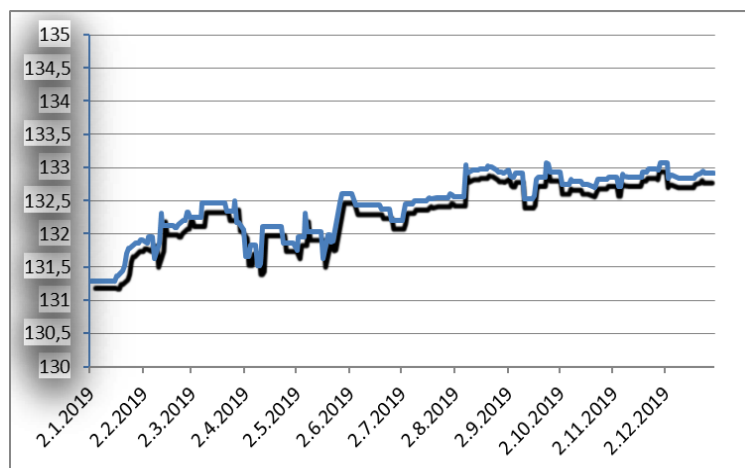
Процентуална промена на цените на елементите на МБИ10

Вредност и процентуална промена на МБИ10 во изминатите десет години

Индекс на обврзници – ОМБ

● вредност на ОМБ на **30.12.2019** изнесува **132,91** индексни поени, што значи зголемување од **1,22%** во споредба со вредноста на индексот постигната на **28.12.2018** година (**131,31** индексни поени).

● највисока вредност на ОМБ во 2019 е постигната на **03.12.2019** година (**133,08** индексни поени).

● најниска вредност на индексот ОМБ во 2019 е постигната на **15.01.2019** година (**131,30** индексни поени).

Датум на извршена ревизија	Вид на ревизија	Состав на индексот	Забелешка
17.06.2019	Редовна ревизија на индексот ОМБ	RMDEN10, RMDEN11, RMDEN12, RMDEN13, RMDEN14, RMDEN15, RMDEN16 и RMDEN17	Датум на имплементација на извршената ревизија беше 01.07.2019 година
10.07.2019	Вонредна ревизија на индексот ОМБ	RMDEN10, RMDEN11, RMDEN12, RMDEN13, RMDEN14, RMDEN15, RMDEN16, RMDEN17 и RMDEN18	Датум на имплементација на извршената ревизија беше 11.07.2019 година
16.12.2019	Редовна ревизија на индексот ОМБ	RMDEN10, RMDEN11, RMDEN12, RMDEN13, RMDEN14, RMDEN15, RMDEN16, RMDEN17 и RMDEN18	Датум на имплементација на извршената ревизија беше 30.12.2019 година.

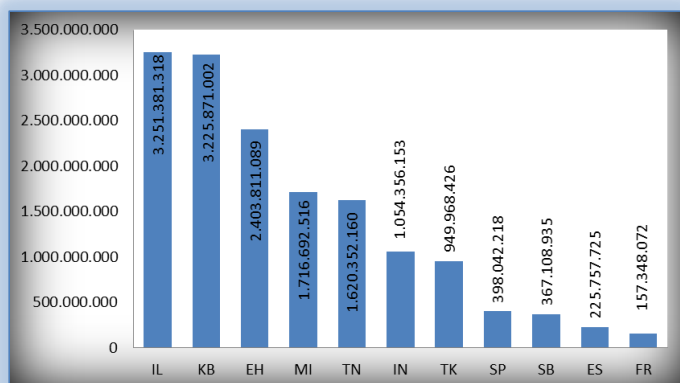
3.7. Структура на прометот по членки

Остварениот берзански промет во 2019 година е реализиран преку активностите на 11 членки на Берзата.

Во продолжение ја презентираме табелата за учеството на членките на Берзата во остварениот промет во 2019 година. Податоците се базираат врз двојно пресметување (и при купување и при продавање) со цел да се инкорпорира и активната на членките во вкрстените трансакции, со исклучок на податоците за тргувањето со хартиите од вредност кои се нуделе на јавните берзански аукции, каде е прикажана само куповната страна.

Учество на членките на Берзата во реализираниот промет

Членка	Шифра на Членка	Класично тргување	%	Блокови	%	Јавни берзански аукции	%	Јавна понуда на ХВ	%	Вкупно
ИЛИРИКА ИНВЕСТМЕНТС АД Скопје	IL	2.076.034.288	24,65	1.062.925.204	21,55	29.408.976	96,23	83.012.850	4,18	3.251.381.318
Комерцијална банка АД Скопје	KB	1.512.740.706	17,96	562.384.226	11,40	176.250	0,58	1.150.569.820	57,99	3.225.871.002
Еурохаус АД Скопје	EH	1.296.902.224	15,40	1.106.722.700	22,43	186.165	0,61	0	0,00	2.403.811.089
ИНВЕСТБРОКЕР АД Скопје	MI	591.717.401	7,03	509.485.080	10,33	540.035	1,77	614.950.000	30,99	1.716.692.516
НЛБ Банка АД Скопје	TN	763.489.015	9,06	856.612.820	17,36	250.325	0,82	0	0,00	1.620.352.160
ИНОВО БРОКЕР АД Скопје	IN	564.513.153	6,70	489.843.000	9,93	0	0,00	0	0,00	1.054.356.153
ТТК Банка Скопје	TK	578.076.552	6,86	236.237.724	4,79	0	0,00	135.654.150	6,84	949.968.426
Шпаркасебанка АД Скопје	SP	398.042.218	4,73	0	0,00	0	0,00	0	0,00	398.042.218
Стопанска банка АД Скопје	SB	354.322.905	4,21	12.786.030	0,26	0	0,00	0	0,00	367.108.935
Еуростандард Банка АД Скопје	ES	141.819.325	1,68	83.938.400	1,70	0	0,00	0	0,00	225.757.725
Фершпед Брокер АД Скопје	FR	145.059.622	1,72	12.288.450	0,25	0	0,00	0	0,00	157.348.072
Вкупно		8.422.717.409	100	4.933.223.634	100	30.561.751	100	1.984.186.820	100	15.370.689.613

Најголемо учество во вкупниот промет по сите основи изразен во денари во тргувањето на Берзата оствари членката Илирика Инвестментс АД Скопје со учество од 21,15%. На второ и трето место се Комерцијална банка АД Скопје и Еурохаус АД Скопје со учество од 20,99% и 15,64%, соодветно во 2019 година.

4. КОТАЦИЈА

4.1. Пазарна капитализација

На почетокот од 2019 година на Официјалниот пазар на Македонската берза беа котирали 105 акционерски друштва со пазарна капитализација од 158,77 милијарди денари, како и 11 државни обврзници со пазарна капитализација од 3,39 милијарди денари.

На крајот од 2019 бројот на котираните друштва се намали на 100 (над 4 друштва се отвори стечај и едно друштво се преобрази во ДОО), со пазарна капитализација од 181,28 милијарди денари, што претставува зголемување од 14,18%. На крајот од 2019 година, пред се како резултат на почетокот на имплементација на потпишаниот Договор помеѓу Министерството за финансии на РМ и Македонска берза АД Скопје за котација на државните обврзници на Официјалниот пазар на берзата, бројот на котирали обврзници се зголеми на 161 (159 државни обврзници и 2 корпоративни обврзници) со пазарна капитализација од 3,72 милијарди денари, што претставува зголемување од 9,88%. Треба да се напомене дека во пресметката на пазарната капитализација на обврзниците се земаат хартиите од вредност со кои имало тргување (од ново котираните континуирани државни обврзници се тргуваше само со една обврзница). Во текот на 2019 година на подсегментот Берзанска котација – други хартии од вредност беше примена на котација перпетуална обврзница која на крајот од 2019 година имаше пазарна капитализација од 313,01 милион денари.

4.2. Котација на нови хартии од вредност

4.2.1. Котација на обврзници за денационализација

По добиено барање и доставен проспект за котација од страна на Министерството за финансии на Република Македонија, почнувајќи од 19.06.2019 година беше котирана Осумнаесеттата емисија на обврзниците за денационализација издадена од Република Македонија.

4.2.2. Котација на континуирани државни обврзници

Согласно потпишаниот Договор помеѓу Министерството за финансии на РМ и Македонска берза АД Скопје на 19.12.2018 година, како и донесената Одлука на Одборот на директори на Берзата на седницата одржана на 20.12.2018 година, почнувајќи од 08.01.2019 година на Официјалниот пазар на Македонската берза на хартии од вредност АД Скопје, беа примени на котација 148 емисии на државни обврзници, со вкупна номинална вредност од 72.723.730.000 денари.

4.2.3. Котација на корпоративни обврзници

Почнувајќи од 19.07.2019 година, котирали се конвертибилните обврзници издадени од Централна Кооперативна Банка АД Скопје на Официјалниот пазар на Македонска берза АД Скопје, на подсегментот Берзанска котација со номинална вредност од 5.000.000 евра и рок на достасување од 7 години.

На седницата одржана на 18.10.2019 година, Одборот на директори на Македонска берза донесе Одлука за котација на корпоративни обврзници издадени од ТТК Банка АД Скопје на Официјалниот пазар на Македонска берза АД Скопје, на подсегментот Берзанска котација со номинална вредност од 1.500.000 евра и рок на достасување од 5 години.

4.2.4. Котација на други хартии од вредност

Одборот на директори на Македонска берза на седницата одржана на 18.02.2019 година донесе одлука за котација на перпетуалните обврзници издадени од Универзална Инвестициона Банка АД Скопје во вкупна номинална вредност од 5.000.000 евра на Официјалниот пазар на Македонска берза АД Скопје, на подсегментот Берзанска котација – други хартии од вредност.

4.3. Исклучување од котација на хартии од вредност

- Заради достасување, на 01.06.2019 беше отстранета од тргување Осмата емисија на обврзници за денационализација (со шифра на тргување RMDEN08) издадена од Република Македонија.
- Акциите издадени од издавачите Струмица Табак АД Струмица, Велес Табак АД Велес, Бетон-Штип АД Штип и Технометал Вардар АД Скопје беа исклучени од котација поради отворање на стечајна постапка на друштвото.
- Акциите издадени од АД УТТ Македонија Битола беа исклучени од котација поради преобразба на друштвото од АД во ДОО.

4.4. Преземени мерки согласно Правилата за котација

Преземени мерки кон котирани друштва на подсегментот Берзанска котација

Во текот на 2019 година Одборот на директори на Берзата изрече мерка опомена на три котирани друштва заради непочитување на одредбите од Правилата за котација, додека на 7 друштвата им изрече мерка опомена заради непостапување по Укажувањето за објава на финансиски план за 2019 година.

Во следната табелата се прикажани податоци за друштвата на кои Одборот на директори им изрече мерка јавна опомена преку интернет страната на Берзата.

Назив на друштво	Причини за јавна опомена
Бетон АД Скопје РЖ Интер-Трансшпед АД Скопје	необјавување на целосните материјали за Собранието на акционери во рок од два дена од денот на свикувањето на седницата
ДС Смитх АД Скопје РЖ Институт АД Скопје ВВ Тиквеш АД Скопје	необјавување на известување дека неревидираните финансиски извештаи за периодот 01.01.-31.12.2018 година наместо на 01.03.2019 ќе ги објави најдоцна до 15.03.2019 година

Преземени мерки кон друштва котирани на подсегментот Задолжителна котација

Во текот на 2019 година Одборот на директори на Берзата изрече мерка опомена на 10 котирани друштва заради непочитување на одредбите од Правилата за котација, додека на 9 друштвата им изрече мерка опомена заради непостапување по Укажувањето за објава на образложение кон неревидираните финансиски извештаи за периодот 01.01.-31.12.2018 година.

Во следната табела се прикажани податоци за друштвата на кои Одборот на директори им изрече мерка јавна опомена преку интернет страната на Берзата.

Назив на друштво	Причини
Жито Караорман АД Кичево Неметали Огражден АД Струмица РЖ Економика АД Скопје Силекс АД Кратово Агроплод АД Ресен Ветекс АД Велес Арцелормиттал (ХРМ) АД Скопје Дебарски бањи Цапа АД Дебар Благој Туфанов АД Радовиш Единство АД Струмица Агромеханика АД Скопје Современ дом АД Прилеп	необјавување на известување дека неревидираните финансиски извештаи необјавување на јавен повик за свикување Собрание на акционери, како и необјавување на одлуки од Собрание на акционери, односно на ценовно чувствителна информација за неодржано Собрание на акционери

4.5. Објавени известувања преку СЕИ-Нет

Објави на СЕИ-Нет во 2018	Супер котација и Берзанска котација	Задолжителна котација	Вкупно
Број на котирани друштва	27	73	100
Објави поврзани со финансиски извештаи	190	428	618
Информации поврзани со Собрание на акционери и одлуки на органите на управување	276	496	772
Други ценовно чувствителни информации	287	370	657
ВКУПНО	753	1.294	2.047

4.6. Останати активности поврзани со котирани друштва

Работни состаноци со котираните друштва

Во текот на месец Февруари, Берзата одржа работни состаноци со претставници на котираните друштва, на кои се разговараше за примената на измените и дополнувањата на Правилата за котација донесени од Одборот на директори на Македонска берза на 20.12.2018 година, како и за воведувањето на можноста за објавување на референци на англиски јазик за известувањата од котираните друштва кои преку системот за електронско известување од котираните друштва СЕИ-Нет се објавени на македонски јазик. Од друштвата беше побарано да ја известат Берзата дали сакаат доброволно да вршат паралелно објавување на известувањата и на англиски јазик, при што за останатите друштва Берзата самостојно ќе започне со објавување на референци на англиски јазик за известувања објавени на македонски.

На предлогот на Берзата за доброволно објавување на известувањата и на англиски јазик се пријавија друштвата: НЛБ Банка АД Скопје, Мермерен комбинат АД Прилеп, Цементарница УСЈЕ АД Скопје и Македонски Телеком АД Скопје. Почнувајќи од 25.03.2019 година Берзата започна со автоматско објавување на референци на англиски јазик за објавените известувања од страна на котираните друштва на македонски јазик, освен за друштвата кои самостојно вршат објавување на англиски јазик.

Работилница за IPO

Берзата во соработка со УСАИД Македонија, а во рамките на активностите на Проектот за развој на деловниот екосистем, во месец ноември одржа еднодневна работилница за иницијална јавна понуда. Работилницата имаше за цел генерално да ја објасни целокупната постапка за издавање на сопственички хартии од вредност (акции) по пат на јавна понуда и постапката за нивна котација на берза. Со програмата беа опфатени вообичаените постапки што се применуваат при издавање на хартии од вредност во меѓународната пракса, при што истовремено беа издвоени деловите кои се карактеристични и се застапени во моменталната домашна правна рамка.

Постапување по укажување од страна на Комисијата за хартии од вредност и внатрешната ревизија

Согласно укажувањето на Комисијата за хартии од вредност почнувајќи од 01.07.2019 година друштвата котирали на Официјалниот пазар имаат обврска одлуките донесени на Собрание на акционери согласно член 39 став 7 од Правилата за котација да ги објавуваат на СЕИ-нет потпишани од претседавачот на собранието или доколку друштвата се одлучат да ја објават содржината на одлуките без потпис и печат, истата да биде во форма на соопштение поднесено од лице кое е овластено од друштвото да објавува на СЕИ-нет системот. Согласно укажувањето на Комисијата за хартии од вредност Берзата по електронска пошта ги известиле за обврската одговорните лица за објава преку СЕИ-Нет системот кај котираните друштва.

На седницата одржана на 08.10.2019 година беше разгледан Извештајот за извршена ревизија на процесот на објавување на информациите од котираните друштва, доставен до неизвршните членови на Одборот на директори на Берзата од страна на надворешниот соработник за внатрешна ревизија и воедно беа прифатени препораките од Извештајот кои се однесуваат на подобрување на начинот на водење евиденција за корисниците на СЕИ-Нет системот и давање краток опис на причините за одбивање на некоја објава на котираните компании од страна на Берзата во пораките за одбивање кои се испраќаат по електронска пошта. Согласно препораките на внатрешната ревизија како и фактот дека најголем дел од корисниците на системот се пријавени од котираните друштва и регистрирани во СЕИ-Нет системот на почетокот на задолжителната котација, но и поради тоа дека се користени различни пристапи за доделување на назив на кориснички имиња, се пристапи кон целосно ажурирање на податоците за корисниците на СЕИ-Нет системот, како и кон унифицирање на корисничките имиња за пристап до системот.

Други активности во врска со котацијата

Како дополнителна поддршка на проектот СЕЕ Линк за регионално поврзување на берзите од Југоисточна Европа, во последниот квартал од 2019 година започнаа активностите од новиот проект поврзан со зголемување на обемот на достапни информации и анализи за издавачите чии хартии од вредност котираат на берзите-учеснички во проектот. Од СЕЕ Линк пазарите во оваа активност опфатени се Словенија, Хрватска, Србија, Бугарија и Македонија а учествува и берзата од Романија. Во рамките на овој проект е планирано одбрани котирали акционерски друштва од секоја поединечна берза во наредните две години да бидат предмет на континуирана професионална анализа од страна на специјализирана консултантска компанија што е избрана на меѓународен тендер од страна на ЕБОР. Анализите на компаниите што ќе ги прават избраните аналитичари ќе бидат бесплатно јавно достапни за сите заинтересирани инвеститори на посебна веб страна на СЕЕ Линк. Изготвувањето и објавувањето на ваков тип на истражување и анализи би требало да придонесе за поквалитетен процес на формирање на пазарните цени на акциите на избраните котирали компании, поефикасно пазарно вреднување на овие компании, нивна поголема ликвидност и привлекување на нови инвеститори како од домицилните пазари, така и од регионот и пошироко. Со оглед на тоа што македонските котирали акционерски друштва моментално немаат систематско покривање од професионални

аналитичари, се очекува со ова да се зголеми нивната видливост, особено за странските инвеститори. Од котираните друштва на Македонска берза беа селектирани Комерцијална банка АД Скопје, Алкалоид АД Скопје и НЛБ Банка АД Скопје.

5. ДРУГИ АКТИВНОСТИ ПОВРЗАНИ СО ТРГУВАЊЕТО И ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА БЕСТ СИСТЕМОТ

Во текот на 2019 година, согласно направени измени и дополнувања на Правилата за тргување на Берзата, како други позначајни активности поврзани со тргувањето и функционирањето на системот за тргување ги издвојуваме следниве активности:

- измени во начинот на реализација на налогот по најповолна цена;
- воведување на нов вид на ознака која ќе се користи при давање на налози од друштвата за управување со инвестициски фондови при вршење работи управување со средства за сметка на индивидуален клиент – сопственик на портфолио;
- измена во одредбите за отстранување и повторно воспоставување на ценовните ограничувања (статички лимити) кај хв кои се во режим на аукциско тргување, а кои се на Официјален пазар или на пазарот на АДПОИ и оние кои се на Слободен пазар;
- измени во делот на дозволените отстапувања на цената на пријавената администраторска блок трансакција кај хв со кои се тргува на Официјалниот и Пазарот на акционерски друштва со посебни обврски за известување, како и измени во периодот за пресметување на пондерираната просечна цена која е основа за пресметување на дозволените отстапувања на цената кај администраторска блок трансакција;
- Измена на минималниот износ на вредност на системска блок трансакција.

Берзата редовно спроведуваше и други активности поврзани со тргувањето со хартии од вредност како што се:

- воспоставување и отстранување на ценовни ограничувања (статички лимити) и оперативни активности по тој основ, согласно измените во Правилата за тргување и соодветните одлуки кои произлегуваат од Правилата за тргување;
- распоредување на хартиите од вредност во соодветните режими на тргување, согласно одредбите од Правилата за тргување и соодветните одлуки кои произлегуваат од Правилата за тргување;
- внес на нови хартии за тргување во БЕСТ системот по барање на членки на Берзата, на подсегментот Слободен пазар (беа внесени 34 нови хартии од вредност);
- рангирање на хартиите од вредност по ликвидни групи за поддржувачи на ликвидност, согласно одредбите од Правилата за тргување и соодветните одлуки;
- времени прекини и суспендирања на тргувањето со некои хартии од вредност каде ќе се јавеше потреба (поради исплата на камата и рата кај обврзници, поради достасување на обврзници, поради отворени стечајни постапки над друштва, поради ненавремено објавување на одлуки од собрание на акционери, поради преобразба на друштво од акционерско друштво во друштво со ограничена одговорност и др.);
- распоредување на хартии од вредност по соодветни пазарни подсегменти согласно известувањата од Комисијата за хартии од вредност за запишување и бришење на акционерски друштва од/во Регистарот на акционерски друштва со посебни обврски за известување;
- промена на назив на друштва;
- изготвување и објава на календар на денови на тргување.

За сите наведени активности, членките на Берзата беа соодветно известувани преку апликацијата БерзаНЕТ.

6. НАДЗОР НА ТРГУВАЊЕТО

Во текот на 2019 година, Македонска берза континуирано ја спроведуваше функцијата на надзор над тргувањето со хартии од вредност, со цел одржување на ефикасен и стабилен пазар на хартии од вредност. Првенствено, оваа активност подразбираше редовно вонтеренско следење на тргувањето на Берзата и вонтеренска контрола на членките на Берзата и воочување на евентуални вонредни пазарни состојби.

Во 2019 година надзорот се вршеше согласно интерните акти на Берзата, при што на дневно ниво се вршеше анализа на состојбата на пазарот преку надзорната станица на БЕСТ системот и соодветни софтверски надзорни алатки, при што секојдневно се следеа општите, но и поконкретните пазарни движења и случувања, особено имајќи ги предвид аспектите кои можат да претставуваат индикација за нестандартно пазарно однесување и можно прекршување на одредбите на законските или берзанските прописи.

Се вршеше вонтеренска контрола на членките Берзата од аспект на пазарни однесувања на одредена членка, брокер или инвеститорска сметка кои можат да претставуваат индикации за неправилност (значајно придвижување на цени на хартии од вредност, front running, специфични вкрстени трансакции, индиции за верижно тргување, повлекување од прекинувачки аукции и сл.).

Во текот на 2019 година, Берзата изврши контрола на податоците за членките и овластените брокери кои Берзата ги води согласно Правилата за членство. Врз основа на поднесени барања за доставување на документација и доставените одговори од страна на членките, по направената анализа, беше извршено ажурирање на регистрите на податоците за членките и овластените брокери кои Берзата ги води согласно Правилата за членство. Дополнително, на членките кај кои беше оценето за потребно им беше укажано на потребата од континуирано следење на актите на Берзата како и постојната законска и подзаконска регулатива и соодветно усогласување на своите интерни акти во согласност со истите, со цел нивните одредби во целост да ги рефлектираат актуелните решенија по одредени прашања.

Воедно, Берзата подетално ја следеше пазарната ситуација од аспект на флукуацијата на цената на акциите кај акционерските друштва кај кои беа одржани собранија на акционери, особено доколку истите имаа точки кои можеа да имаат влијание врз цената на тие хартии од вредност, како и други информации кои се ценовно чувствителни.

7. ЧЛЕНСТВО

Во 2019 година, тргувањето со хартии од вредност се вршеше преку 11 членки на Берзата, од кои 6 се банки, а 5 се брокерски куќи. Бројот на овластени брокери за тргување преку БЕСТ системот на почетокот на овој извештаен период изнесуваше 35 брокери, а на крајот на годината изнесуваше 34 брокери.

Во текот на годината, Берзата остваруваше активна соработка со членките преку одржување на состаноци со цел нивно информирање за новини и измени поврзани со тргувањето со хартии од вредност, како и со цел разменување на идеи и предлози за подобрување на пазарните услови и функционарањето на пазарната инфраструктура. На барање на членките, Берзата организираше полагање на испити за познавање на БЕСТ системот за нововработените брокери и вршеше активирање/суспендирање на правата за користење на БЕСТ системот од страна на овластените брокери. Берзата континуирано обезбедуваше и help-desk поддршка на членките при користење на софтверскиот систем за брокерско работење.

Преглед на членки и активности кои ги вршат

Членка	Шифра на членка	Активности кои ги врши членката	Број овластени брокери
ГОЛЕМА ЛИЦЕНЦА			
Комерцијална банка АД Скопје	KB	сите активности со хартии од вредност	6
НЛБ Банка АД Скопје	TN	сите активности со хартии од вредност	4
Еурохаус АД Скопје	EH	сите активности со хартии од вредност	3
ИНВЕСТБРОКЕР АД Скопје	MI	сите активности со хартии од вредност	3
Еуростандард Банка АД Скопје	ES	сите активности со хартии од вредност	3
Шпаркасе банка АД Скопје	SP	сите активности со хартии од вредност	2
Стопанска банка АД Скопје	SB	сите активности со хартии од вредност	2
СРЕДНА ЛИЦЕНЦА			
Илирика Инвестментс АД Скопје	IL	купување и продавање за сметка на клиент покровител за котација инвестициско советување тргување на странски пазари	4
ТТК Банка Скопје	TK	сите активности со хартии од вредност освен водење портфолио, инвестициско советување и чување на хартии од вредност	3
МАЛА ЛИЦЕНЦА			
Иново Брокер АД Скопје	IN	купување и продавање за сметка на клиент покровител за котација тргување на странски пазари	2
Фершпед Брокер АД Скопје	FR	купување и продавање за сметка на клиент покровител за котација тргување на странски пазари	2

8. АКТИВНОСТИ ВО ДЕЛОТ НА ИНФОРМАТИЧКА И ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА НА БЕРЗАТА**8.1. Миграција на дата центарот на Берзата во ЦДХВ**

Миграцијата на сите сервиси кои се хостирани од страна на Берзата во заедничкиот дата центар со Депозитарот се одвиваше во текот на првиот и вториот квартал од 2019 година. Во текот на првиот квартал беа реализирани подготвителни активности поврзани со миграцијата на сервисите на Берзата во заедничкиот дата центар, како што се:

- *Миграција на сите сервери* – Сите физички и виртуелни сервери на Берзата беа конвертирани во виртуелни и пренесени на новата инфраструктура. Оваа постапка се одвиваше фазно при што, се пренесуваа по неколку сервери во зависност од нивните капацитети.
- *Воспоставување на нови линкови* – се реализира примарниот заштитен линк по две патеки со капацитет од 40Mbps, како и интернет линк преку кој се објават јавните сервиси на двете институции. Исто така, преку интернет линкот се реализира backup на примарниот линк.

Во текот на вториот квартал од 2019 година беше реализирана целосната миграција на сите сервиси на Берзата во заедничкиот дата центар со ЦДХВ. Во текот на месеците Април и Мај се изврши воспоставување на целата серверска инфраструктура при што се извршија сите потребни подесувања и тестирања на истата. Исто така, во овој период се извршија и сите потребни конфигурирања на комуникациската опрема и системите за backup на виртуелните сервери.

Конечната миграција започна на 07.06.2019 по завршувањето на денот на тргување. Со оглед на тоа што сервисната и комуникациската инфраструктура веќе беше претходно воспоставена на новата локација се изврши само пренос на базите на податоци, воспоставување на репликациските процеси со овие бази, како и миграција на интернет линкот (во соработка со Македонски Телеком АД Скопје). Во текот на 07.06.2019 се воспостави целосна функционалност на интернет сервисите од новата локација (web страна на Берзата, mail сервисот, СЕИНет системот, БестНет и др.)

Во текот на наредниот ден (08.06.2019) се воспоставија и се тестираа сите VPN поврзувања со дата вендорите. Беше реализирано тестирање на VPN поврзувањето на Берзата со новата локација на заедничкиот дата центар со ЦДХВ. Исто така, успешно беа тестирани и перформансите на БЕСТ системот со продукциска база на податоци. Дополнително, успешно беше тестирано и поврзувањето на членките преку нивните Брокер Офис апликации со серверите на Берзата. Во текот на овој ден беше извршено пренасочување на линкот на КХВ со што им се обезбеди пристап во новата инфраструктура.

На 09.06.2019 се изврши ревизија на целосната операција од претходните два дена, при што, акцент беше ставен на правилата кои беа поставени на главниот firewall на новата инфраструктура.

На 10.06.2019 година согласно сите воспоставени процеси за автоматизација, БЕСТ системот беше успешно пуштен во функција на новата инфраструктура во заедничкиот дата центар на Берзата и ЦДХВ. Трговскиот ден помина без некои позначителни проблеми, денот беше успешно затворен и официјализиран, а трансакциите беа испратени во системот на ЦДХВ.

Во текот на првата недела од релокацијата на сите системи на Берзата, без забележани незначителни проблеми кои не влијаеја на тргувањето, или на било кој друг дел од процесите управувани од страна на Берзата. Овие проблеми тековно беа разрешувани.

Во текот на целиот процес на релокација во заедничкиот дата центар на Берзата и ЦДХВ, Берзата добиваше голема поддршка од долгогодишен партнер Неоком АД Скопје.

8.2. Активности поврзани со апликацијата Broker Office

Во текот на 2019 година, Секторот за информатичка и техничка поддршка континуирано даваше поддршка на сите членки во секојдневното работење со оваа апликација, како на пример: промена и креирање на нови урнеци за различни документи кои се продуцираат од страна на апликацијата, промени во провизиите и ценовниците на членките, поддршка во работењето со Интерконт од аспект на детектирање и исправање на грешки при рачни книжења и сл.

Во текот на третиот квартал од 2019 година во делот на активностите поврзани со одржувањето на апликацијата за позадинско брокерско работење покрај редовната поддршка на брокерските куќи, согласно добиени насоки од КХВ беше реализирана надградба во системот во неколку сегменти од кои како најважни се: промена во евидентирање на времето на прием на групните налози, промена на назив на одредени извештаи како и промена на содржината на извештајот за Месечен рекапитулар чија форма и содржина ја пропишува КХВ. Новата верзија беше тестирана и поставена кај сите членки кон крајот на месец Септември.

Исто така, во текот на третиот квартал се заврши спецификацијата на новата функционалност за воведување на т.н. off-line пазари со која се овозможува членките да водат евиденција на налози за пазари на кои немаат директен пристап преку FIX протокол. Спецификацијата се достави до берзата во Бања Лука. Со оваа функционалност се овозможува и реализација на сите позадински активности поврзани со водење на портфолиото на клиентите за овие пазари, креирање на извештаи и реализација на автоматските книжење. Со оглед на тоа што оваа функционалност е доста обемна, за истата во текот на четвртиот квартал од 2019 година се извршија низа тестирања. Во текот на тестирањето се воочија неколку проблеми во самата имплементација, кои треба да бидат решени во почетокот на 2020 година.

8.3. Развој на нови апликации

Прототип апликација за креирање на извештаи

Во текот на првиот квартал од 2019 година се започна со развој на прототип апликација, која подоцна би послужила како основа за градење на нови апликативни решенија на Берзата врз база на најновата технологија на Microsoft, .Net Core 2.2. Во текот на овој процес се реализираше имплементација на интерфејси за управување со корисници и ролји, авторизација на корисниците, логирање на активности и сл. Во иднина овој урнек ќе се користи како база на развој на БестНет Аналитика, Берза-Нет, како и некои апликации за потребите на ЦДХВ, а кои произлегуваат од Меморандумот за меѓусебна соработка.

Апликација за креирање на извештаи за Берзата и надзор

Во текот на целата 2019 година, врз база на веќе воспоставениот прототип апликација, започна развојот на апликацијата на новата верзија на БерзаНет, при што истата за разлика од моменталната поставеност со две апликации (една за брокерите и една за надзор на Берзата) сега се дизајнира како една апликација во која се имплементирани повеќе видови на апликативни ролји како на пример: Надзор, Брокер, Набљудувач и сл.

Имплементирани се сите извештаи кои моментално се користат во делот за надзор, како и голем број на други статистички извештаи. Во наредниот период се планира детална ревизија на досегашната работа во имплементацијата, интерно тестирање и довршување на целата апликација, со што истата ќе биде достапна за тестирање од страна на вработените во Секторот за деловни операции.

Изработка на апликација за извештаи на ЦДХВ

Со оглед на тоа што платформата на која се развива новата верзија на БерзаНет е развиена со големо ниво на генерика, по барање на ЦДХВ, а во согласност со договорот за меѓусебна соработка се пристапи кон развој на слична апликација за генерирање на извештаи за потребите на ЦДХВ. Со оглед на тоа што оваа апликација, за разлика од БерзаНет, имплементира релативно мал број на извештаи, истата релативно брзо беше финализирана и ставена за тестирање на вработените во ЦДХВ. Во наредниот период се очекува да се направат финални корекции на истата, со што оваа апликација ќе може да биде ставена во продукција.

Изработка на решение за хостирање на МБ Монитор

За потребите на Берзата, беше реализирано и поставување на новата веб страна mbmonitor.mse.mk која се имплементира со употреба на WordPress и која претставува посебна Интернет комуникациска платформа на Берзата, при што беа извршени подесување и модификации на темата на сајтот, како и интервенции во самиот изглед на новата веб страна.

8.4. Поставување на систем за мониторинг на опремата во заедничкиот дата центар на Берзата и ЦДХВ

Во текот на третиот квартал од 2019 година за потребите на заедничкиот дата центар на Берзата и ЦДХВ се пристапи кон имплементација на систем за мониторинг на заедничката опрема како што се: сервери, систем за складирање на податоци, комуникациска опрема и виртуелните машини во целата инфраструктура. За оваа намена се употреби бесплатниот софтвер Zabbix. Овој систем нуди можност за детален мониторинг и креирање на нотификации во случај на проблем на некој од уредите во најразлични форми (Mail пораки, Web интерфејс и сл.).

8.5. ИТ контрола од страна на КХВ

Во текот на четвртиот квартал од 2019 година, а во рамки на редовната контрола на Берзата од страна на КХВ, беше извршена и дополнителна ИТ контрола, при што Комисијата имаше ангажирано надворешно лице. Во рамки на контролата беа опфатени следниве делови:

- Архитектура на БЕСТ системот
- Мерки за заштита на податоците од тргувањето
- Начини на најавување на системите (пред се' систем администраторите)
- Архитектура на заедничкото виртуелно опкружување со ЦДХВ
- Мрежна топологија и мерки за заштита од испад на линковите
- Комуникација на примарната и секундарната локација и мониторинг на репликацијата на податоците
- Уреди за мрежна заштита (firewalls)
- Мерки за мониторинг на целата ИТ инфраструктура и нотификација на евентуални проблеми

За оваа ИТ ревизија, Берзата на претходно барање од страна на КХВ изготви и/или достави документација за опис на ИТ системите и процесите кои се имплементирани во работењето на Секторот за информатичка и техничка поддршка.

По добиениот записник за контролата, Берзата одговори на истиот со појаснувања за констатираните состојби, по што КХВ достави Решение со кое ја задолжи Берзата да имплементира одредени решенија или да прилагоди некои од постоечките.

Промените кои треба да се имплементираат ќе бидат дел од планските активности во 2020 година.

8.6. Поставување на систем за сметководство

Во текот на четвртиот квартал од 2019 година се финализира работата со поставување на новиот систем за сметководство во соработка со компанијата Фоксит ДОО Скопје. Од страна на вработените во Секторот за информатичка и техничка поддршка беше обезбедена системска поддршка за инсталација на системот која се состоеше од поставување на нова виртуелна машина со сите потребни подсистеми на истата.

8.7. Поставување на нова алармна централа

Со оглед на застареноста на алармната централа, во текот на четвртиот квартал од 2019 година истата беше променета со нова која покрај досегашните опции, дава дополнителна заштита и можност за употреба на поголем број на зони и различен тип на сензори. Исто така, оваа централа овозможува, доколку е потребно, да се направи надградба за употреба на безжични сензори.

8.8. Поставување на нов систем за видео надзор

Во текот на месец Декември, поради дефект на системот за видео надзор се постави нов систем, кој за разлика од досегашниот е далеку посоефициран. Исто така, поради застареност на камерите кои се моментално се употребуваа со стариот систем и нивна некомпатибилност, беше извршена замена на истите со нови. Овие камери имаат далеку поголема резолуција на сликата, осетливост на промена во режим на слаба светлина и компензација во услови на прејакото светло. Записите од системот се чуваат на двата NAS уреди, при што ротацијата (пребришувањето на податоците) е на 30 дена.

9. ПРАВНИ И НОРМАТИВНИ АКТИВНОСТИ

Правните активности на Берзата во рамките на нејзиното работење во текот на 2019 година сумарно се прикажани преку следните области:

9.1. Изменување и дополнување на акти на Берзата и донесување на нови интерни акти

Со цел подобрување на актите на Берзата, нивно прилагодување на нови состојби, усогласување со законските прописи, како и во насока на креирање на поповолен амбиент и воведување на повисоки стандарди на македонскиот пазар на хартии од вредност, во текот на 2019 година беа направени измени и дополнувања на следните акти на Берзата.

Правила за Тргување	Воведени измени и дополнувања
Прва измена на Правила за тргување на	Се регулира начинот на организирање на системот за информатичка технологија со цел обезбедување на услови за формирање на заеднички ИТ-центар со други правни лица.
Втора измена на Правилата за тргување	По задолжување од Комисијата за хартии од вредност се направија ограничувања на вкрстување на налозите по најповолна цена, се воведо нов тип на сметка за управување со портфолио на хартии од вредност од друштва за управување со инвестициски фондови, се утврдија нови ценовни ограничувања (статички лимити), се изменија условите на администраторските блок трансакции со кои се тргува на Слободниот пазар и се промени минималниот износ на системски блок трансакции.
Тарифник за висина на надоместоците	Воведени измени и дополнувања
Прва измена на Тарифникот	Времено се укина надоместокот за реализација на иницијалната јавна понуда со цел поддршка на иницијативата на Комисијата за хартии од вредност за воспоставување на окружување без административни трошоци за овој вид на јавни понуди.
Втора измена на Тарифникот	Се направи усогласување на одредбите од Тарифникот со измените во други акти на Берзата, се воведо еднократен надомест за објава на намера за преземање на акционерски друштва, се корегираше износот на надоместоците за користење на берзански индекси и утврдување на горен лимит за надоместок за историски податоци од тргување со хартии од вредност.
Трета измена на Тарифникот	Со оглед на времениот карактер на укинувањето на надоместокот за реализација на иницијална јавна понуда (кој истече на 31.12.2019 година), се направи измена којашто се предвидува дека надоместокот од 0,1% кој го плаќаат издавачите од вкупната вредност на запишаните хартии од вредност

	во јавната понуда (но не помалку од 31.000 денари) ќе важи за сите јавни понуди, вклучувајќи ги и првите јавните понуди на хартии од вредност на издавачите. По исклучок од оваа одредба, се предвидува дека надоместок за јавна понуда нема да се наплатува кога станува збор за реализација на иницијална јавна понуда на хартии од вредност преку Берза при преобразба на друштво со ограничена одговорност или од друштво со ограничена одговорност од едно лице во акционерско друштво. Исто така, надоместок за јавна понуда нема да се наплатува и при реализација на правата јавна понуда после уписот на преобразеното друштво во Централниот регистар, доколку за истата друштвото донесе одлука во рок од 12 месеци после преобразбата.
--	--

9.2. Седница на Годишно Собранието на акционери на Берзата на 28.05.2019 година

Седницата на Годишното Собранието се одржа на 28.05.2019 година и на истата беа усвоени: Извештајот за работа на Македонска берза АД Скопје во 2018 година, Годишна сметка и финансиските извештаи на Берзата за 2018 година, беше разгледан Извештајот на независните ревизори за финансиските извештаи на Берзата за 2018 година; се донесе одлука за распоредување на добивката за 2018 година и одлука за утврдување на датуми при исплата на дивиденда за 2018 година, се одобри работата на Одборот на директори на Берзата во 2018 година, колективно и од аспект на поединечни членови, се избраа членови на Комисијата за арбитража, се разгледа Годишниот извештај на Дирекцијата за внатрешна ревизија на Берзата за 2018 година, се избра ревизор на финансиските извештаи на Берзата за 2019 година и се усвои Програмата за работа на Берзата за 2019 година.

9.3. Комуникација со Комисијата за хартии од вредност

● Редовна посредна и непосредна контрола над работењето на Берзата

Во последниот квартал од годината, Комисијата за хартии од вредност изврши редовната посредна и непосредна контрола на работењето на Берзата, при што освен контролата на редовното работење, фокусот беше ставен и на ИТ работењето на Берзата. Во врска со извршената контрола, до Берзата беше доставен Записник од контролата чиј составен дел беше и Извештајот за извршена контрола и работа на ИТ опремата во просториите на Берзата. Во Записникот од контролата немаше забелешки од Комисијата за хартии од вредност за работењето на Берзата, а во однос на неколку наоди изнесени во Извештајот за ИТ работењето на Берзата од страна на Берзата беше доставен Одговор на Записникот до Комисијата за хартии од вредност со цел појаснување на констатираните состојби. На крај, во писмена комуникација, од страна на Комисијата за хартии од вредност беше укажано на потребата од преземање определени активности поврзани со ИТ работењето во точно определени рокови на иста линија како и ставовите на Берзата во претходно доставениот Одговор на Записникот од контролата. Во однос на останатиот предмет од контролата над работењето на Берзата, не беа утврдени неправилности или незаконитости.

● Поддржана Иницијативата до Врховниот суд на РСМ

Со цел придонесување кон создавањето на воедначена судска пракса во однос на поништувањето на берзанските трансакции и поголема правна сигурност во тргувањето со хартии од вредност, Комисијата за хартии од вредност побара поддршка од Берзата за Иницијативата за изработка на сентенца од Врховниот суд на Република Северна Македонија во врска со поништувањето на берзанските трансакции. Берзата, како една од институциите во

пазарната инфраструктура од кои беше побарана поддршка, ја прифати и ја поддржа предложената Иницијатива на Комисијата за хартии од вредност.

● Известување на Комисијата согласно закон и подзаконски акти

Во текот на 2019 година, со цел исполнување на обврските за известување пропишани со законските и подзаконските акти, Берзата редовно доставуваше дневни, неделни и месечни извештаи за своето работење до Комисијата за хартии од вредност, како и други акти, извештаи и известувања согласно законот. Воедно, покрај редовната комуникација, во текот на извештајниот период Берзата доставуваше други дополнителни дописи и известувања до Комисијата, како на барање на Комисијата за хартии од вредност, така и на своја иницијатива.

9.4. Избрани членови на комисиите на Берзата

Поради истекот на мандатот на членовите на Дисциплинската комисија и Комисијата за котација, се преземаа активности за избор на нови членови на овие комисии, при што всушност се направи реизбор на досегашните членови на овие комисии, односно се избра еден нов член во Комисијата за котација. Мандатот на новизбраниот/реизбраните членови на комисиите трае две години, односно до 25.12.2021 година.

9.5. Учество во работата на работните групи за изработка на новите законски решенија во областа на хартии од вредност

Со цел поширока стручна дискусија на претходно подготвените работни верзии на Законот за финансиски инструменти и Законот за проспект од страна на Министерството за финансии и Комисијата за хартии од вредност, беше формирана и започна да функционира работна група во проширен состав составена од претставници на Министерството за финансии, Комисијата за хартии од вредност, Централниот Депозитар, брокерското здружение, Народна банка и Берзата. На состаноците кои на редовна основа се одржуваа по неколку пати во месецот, претставниците на Берзата активно учествуваа со коментари и забелешки на работните верзии на новите закони во насока на подобро транспонирање и усогласување на новите законски решенија со европските директиви и регулативи.

9.6. Поднесена Иницијатива за измени во законските решенија за оданочување на капиталните добивки од тргувањето со хартии од вредност

Во насока на продолжување на заложбата за одржување на поволна инвеститорска клима, пред истекот за важноста на времените законски решенија за ослободување од оданочување на капиталните добивки остварени од страна на физички лица при продажба на хартии од вредност, Берзата подготви Иницијатива за продолжување на ваквите даночни ослободувања, во која беше изнесена сеопфатна анализа на оправданоста на ваквата заложба и истата беше доставена до Министерството за Финансии и Владата на Република Северна Македонија, а беше известена и Комисијата за хартии од вредност. Со оглед на значењето на даночните ослободувања за целокупниот пазар со хартии од вредност Иницијативата на Берзата беше поддржана од Комисијата за хартии од вредност и од Комисијата за работење со хартии од вредност формирана во рамки на Македонската банкарска Асоцијација.

Пред крајот на годината, беа донесени соодветните законски решенија со кои даночното ослободување на капиталните добивки остварени од страна на физички лица при продажба на хартии од вредност се продолжи до 2023 година.

9.7. Склучени договори за промовирање на Funderbeam платформата

Активностите на Берзата за поддршка на развојот и финансирањето на малите и средни претпријатија беа формализирани преку соработката којашто Берзата ја оствари со друштвото Funderbeam SEE со цел промовирање на "crowdfunding" платформа Funderbeam, како алтернативен извор на финансирање на мали бизниси и т.н. star-up компании.

Во рамките на активностите за промовирање на Funderbeam платформата, Берзата потпиша и договор за соработка со Фондацијата СЕЕД Македонија, преку којшто се доби финансиска поддршка и од УСАИД Македонија, во рамки на Проектот за развој на деловниот екосистем.

Воедно, Берзата потпиша и Меморандум за соработка со Фондот за иновации и технолошки развој во функција на поуспешна соработка со Funderbeam SEE.

9.8. Доставување одговори на поднесени барања и дописи

Во текот на оваа година, Берзата континуирано доставуваше одговори по доставени барања од надлежните органи и институции, како и од физички лица, претежно заради добивање на податоци за цени на склучени берзански трансакции и за пазарната вредност на хартии од вредност со кои се тргува на Берзата.

9.9. Судски и нотарски постапки

Врз основа на објави во Службен весник на Република Македонија за отворени стечајни постапки, во текот на 2019 година, Берзата поднесе пријави за своите побарувања кон должниците за кои е отворена стечајна постапка, а по основ на годишен надомест за котација.

Исто така, беа поднесени предлози за издавање нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа со цел присилна наплата на побарувањата што Берзата ги има спрема одредени должници, исто така, по основ на долг за годишниот надомест за котација.

9.10. Контрола на усогласеност на работењето на Берзата со Законот за заштита на личните податоци

Во согласност за Законот за заштита на личните податоци и интрните акти на Берзата од оваа област, беше спроведена надворешна контрола на усогласеноста на работењето на Берзата со Законот за заштита на личните податоци од страна на овластено правно лица за вршење на овој вид на контроли, во рамки на која се изврши проверка на подзаконските и интерните акти на Берзата кои ја регулираат оваа област, како и постапувањето со личните податоци за кои Берзата се јавува како контролор во секојдневното работење.

9.11. Внатрешна ревизија

Исполнувањето на законската обврска за вршење на внатрешна ревизија и оваа година Берзата ја остваруваше преку претходно ангажираниот надворешен соработник за внатрешна ревизија, кој во предвидените рокови изготви Годишен извештај за внатрешна ревизија за 2018 година, коишто беше доставен во акционерите на Берзата. Исто така, надворешниот соработник изготви и Годишен план за ревизија и ги спроведе планираните ревизии. Препораките дадени од надворешниот соработник за извршување во извештаите за извршените ревизии беа усвоени од страна на Одборот на директори и беа соодветно спроведени во работењето на Берзата.

10. ЕДУКАТИВНИ АКТИВНОСТИ

10.1. Активности во рамките на Тренинг центарот на Македонска берза

Беше одржана обука „Основи на анализа на финансиски извештаи“, каде присутните стекнаа знаење во врска со структурата на основните финансиски извештаи и белешките кон финансиските извештаи, како и алатките и техниките на изготвување и анализата, имајќи ја предвид нивната улога во привлекувањето на инвеститори и градењето на имиџот на компанијата.

Со цел промовирање на добрите практики на Корпоративното управување преку зголемување на нивото на едукација на оваа значајна тема, Македонската берза АД Скопје, Комисија за хартии од вредност на Република Северна Македонија и Институтот на директори во периодот од 19-21.06.2019 година ја организираа и одржаа втората сертифицирана Обука за корпоративни секретари во Македонија. Во рамките на оваа обука, предавачите ги воведоа слушателите во корпоративното управување, ги запознаа со улогата и основните функции на корпоративниот секретар, како и со динамиката, евалуацијата и ефикасноста на состаноците на одборот, акционерските собранија, известувањето и воспоставувањето на комуникацијата.

10.2. Одржани предавања и презентации

Со цел подигнање на нивото на финансиска едукација и запознавање со улогата на Берзата во рамките на македонскиот пазар на хартии од вредност, Берзата одржа едукативни предавања пред:

- Студентите од Економскиот факултет при УКИМ Скопје;
- Студентите од Универзитетот Американ колеџ Скопје;
- Студентите од Меѓународниот Балкански Универзитет;
- Студентите од Факултет за бизнис и економија при Универзитетот на Југоисточна Европа;
- Учениците од СЕПУ „Арсени Јовков,, – Скопје;
- Ученици од О.У. „Љубен Лапе“ – Скопје;
- Ученици од средното економско училиште „Св. Кирил и Методиј“ од Охрид;
- Ученици од СУГС "Цветан Димов" Скопје;
- Учениците од ОУ „Страшо Пинџур“ од Кочани - одбележување на почетокот на Глобалната недела на парите;
- Учениците од средното општинско училиште Љупчо Сантов од Кочани - одбележувањето на Деновите на финансиска писменост во периодот од 29 до 31 мај 2019 година.

10.3. Присуство на обуки и настани на претставници од Берзата

Во текот на 2019 година претставници на Берзата зедоа учество на повеќе обуки и настани.

Учество на конференции

- На 08.04.2019 година учество на 16-та годишна конференција на Форумот за корпоративни регистри во организација на Централниот регистар.
- На 19.04.2019 година учество на панел дискусија на тема “Квалитетот на финансиското известување и Интернетите контроли –Уверување помеѓу Менаџментот, Интернетата и Екстерната Ревизија” во рамките на настанот организиран од страна на Здружението на внатрешни ревизори – ПА Macedonia и Институтот на овластени ревизори на Република Македонија (ИЦАРМ), со наслов The Journees to Audit Challenges / Во чекор со предизвиците на ревизијата.

- Во месец Април, претставници на Берзата присуствуваа на објаснувачки состанок преку интернет за поглавје за финансиски услуги кој претставници на Владата го имаа во Брисел, а во рамките на процесот на објаснувачки состаноци за поглавјата од правото на ЕУ на кои се презентираат релевантните акти од страна на претставници на службите на Европската комисија.
- На 29.05.2019 година во Скопје во организација на Европската банка за обнова и развој (ЕБРД) заедно со Македонската берза се одржа еднодневната работилница за размена на знаење на “Hidden Champions Programme“ на берзата од Тајван, спроведена од стручни експерти од Тајванската берза (Taiwan Stock Exchange TWSE). На работилницата присуствуваа претставници од берзи и брокерски куќи од Бугарија, Хрватска, Македонија, Романија и Србија.
- На 03.10.2019 година, претставници на Берзата присуствуваа на конференцијата „Erste Investors' Breakfast“ во организација на Ерсте Банка и Шпаркасе Банка Македонија. Настанот претставуваше можност на едно место да се сретнат претставници од домашниот финансиски сектор со финансиски аналитичари и експерти од регионот.
- На 24.10.2019 година, претставник на Берзата присуствуваше на 19то Генерално собрание на Американската стопанска комора во Македонија каде беше избрано ново раководство на Комората.
- На 18.11.2019 година, претставник на Берзата присуствуваше на настанот “How Startups and Corporates Partner for Success” во организација на Американската стопанска комора во Македонија.
- На 21.11.2019 година претставници на Берзата присуствуваа на промоција на новата дигитална платформа на Стартап Македонија, а во рамките на Глобалната недела на претприимништво во Македонија.

Учество на обуки и семинари

- Стручно советување “Дали Македонското законодавство доцни во имплементирањето на опшата регулатива за заштита на личните податоци: предизвици и решенија” во организација на Институт за правно-економски истражување и едукација Јуридика Прима;
- Присуство на “Презентација на мерките на Министерство за економија за 2019 година” во организација на проектот на УСАИД за подобрување на деловниот екосистем во Македонија;
- Учество на “Handbook Training for Business Ecosystem Project Grantees” во организација на проектот на УСАИД за подобрување на деловниот екосистем во Македонија;
- Учество на “TAIEX Expert Mission on implementation of legislation on market abuse and supervision of credit institutions” во организација на Комисија за хартии од вредност.
- Учество на TAIEX работилница организирана од страна на Министерството за финансии во рамки на TAIEX програмата на Европска унија. Темата на работилницата беше Предизвици при спроведување на Директивата 2014/65/EУ за Пазари на финансиски инструменти (МИФИД 2)“.
- Учество во работата на седница на Советот за развој на капитал на која што се дискутираше за прашања поврзани со пазарот на хартии од вредност.

- До Берзата од страна на Министерството за финансии беше доставен Прашалник од ММФ и Светска банка со кој се скенира статусот и постапките поврзани со домашните пазари на капитал, а кој ќе биде основа да се подготви упатство за унапредување и развој на домашните пазари на капитал. Во предвидениот рок Берзата одговори на прашањата кои беа во нејзина надлежност.
- Учество во работните групи во рамките на Советот за развој на пазарот на капитал формиран од Владата на РМ, при што во рамките на секоја работна група беа составени предлог-мерки, во рамките на кои Берзата даде свои дополнувања и мислења.
- Учество во работната група за имплементација на Стратегијата за нефункционални пласмани преводена од Народна Банка, на која се дискутираше за можноста за унапредување за квалитетот на финансиско известување кај сите трговски друштва во Македонија.
- Во текот на месец Септември, претставник на Берзата посетуваше online обука на тема “The Complete Digital Marketing Course - 12 Courses in 1”.

10.4. Виртуелна берза – едукативен портал на Македонската берза

На 01.07.2019 година Берзата ги прогласи тројцата најуспешни учесници во шестиот циклус од едукативната игра што се организираше во рамките на порталот на Македонската берза „Виртуелна берза“ и им додели соодветни награди: годишна претплата на продуктот Бестнет за следење на тргувањето на Македонската берза во живо, посета на една од обуките во рамките на Тренинг центарот на Берзата, а беше поделен и Прирачник за тргување со хартии од вредност. Од 18.11.2019 година започна седмиот циклус на Виртуелната берза, едукативен портал на Македонската берза.

11. ПРОМОТИВНИ АКТИВНОСТИ

11.1. Годишна конференција на Македонска берза

На 29-ти март во Охрид се одржа јубилејната 20-та Годишна конференција на Берзата. Овој настан на едно место ги обедини околу 250 учесници кои доаѓаат од финансискиот сектор и индустријата на хартии од вредност, котираните компании и другите друштва, државните институции и универзитетите и сите останати субјекти чија дејност е поврзана со работењето или инвестирањето во хартии од вредност.

Во текот на работниот дел на конференцијата беа одржани повеќе презентации, како и две панел дискусии, за време на кои 4 домашни и 11 странски експерти со присутните ги поделија своите искуства и ставови за актуелни теми.

За време на одржувањето на конференцијата Македонската берза ја додели наградата „Кристално своно“ на трите најтранспарентни котираны акционерски друштва за 2018 година и тоа: Алкалоид АД Скопје – I место, Комерцијална банка АД Скопје – II место и НЛБ Банка АД Скопје – III место.

За остварувањата коишто овластените учесници на македонскиот пазар на хартии од вредност ги имаа постигнато во вкупниот промет и вкупниот број на трансакции реализирани на берзата во текот на 2018 година беа наградени: Комерцијална банка АД Скопје за освоено прво место, Илирика Инвестментс АД Скопје за освоено второ место и НЛБ Банка АД Скопје за освоено трето место.

11.2. Активности во врска со crowdfunding платформата Funderbeam

Во врска со соработката на Берзата со друштвото Funderbeam SEE во 2019 година беше склучен договор за период од 24 месеци со кој Funderbeam SEE има ексклузивно право за промоција и нудење на Funderbeam платформата која овозможува инвестирање во start-up компании и компании во ран развој од Југоисточна Европа, вклучувајќи ја и Македонија.

Со потпишување на овој договор, како и со обезбедување поддршка од проектот на УСАИД за подобрување на деловниот екосистем во Македонија, Берзата официјално започна со активностите за помоција на иновативната меѓународна crowdfunding платформа на групацијата Funderbeam Market Limited. Активностите во рамките на овој проект подразбираат идентификување стартапи, но и позрели компании, што би можеле да приберат нов капитал преку оваа шема на колективно финансирање.

На 05.06.2019 година во Public Room, Македонската берза и официјално ја претстави crouddfunding платформата Funderbeam пред околу 150 посетители. На настанот покрај претставници од Берзата земаа учество и Ивана Гажиќ, Претседател на Управен одбор, Загребска берза и Дамир Бичаниќ, Директор на Funderbeam SEE. Во рамките на настанот 6 македонски компании ги претставија своите тековни проекти пред претставниците од Funderbeam SEE.

Во текот 2019 година Берзата самостојно или заеднички со другите чинители на македонскиот стартап екосистем организираше низа промотивни настани за подетално запознавање на сите заинтересирани субјекти околу можностите што ги нуди оваа crowdfunding платформа и тоа:

- 10.05.2019 година – состанок со претставници на Prio Start up Скопје;
- 14.05.2019 година – состанок со претставници на SEEU TechPark;
- 15.05.2019 година – состанок со претставници на MACIT;
- 17.05.2019 година – во соработка со CEED Macedonia, концептот Funderbeam беше претставен пред 25 компании, членки на Фондацијата;
- 20.06.2019 година – во Центарот за трансфер на технологија и иновации – INNOFEIT, а во организација на Бизнис Акцелераторот УКИМ, беше одржана панел дискусија на тема „Комплементарност на постојните финансиски инструменти и услуги за поддршка за забрзување на иновациите на стартап и раст на бизнисот“. Во рамките на панелот свое излагање имаше и претставник на Берзата;
- 01.07-05.07.2019 година- “Недела на Funderbeam“, односно отворени денови за подетално запознавање со crowdfunding платформата Funderbeam. Македонската берза во текот на оваа недела одржа 15 состаноци со претприемачи заинтересирани за финансирање преку Funderbeam. Во рамките на настанот „Недела на Funderbeam“, Извршниот директор на Македонска Берза, Иван Штеријев се сретна со Гречен Биркл шеф на канцеларијата на УСАИД во Северна Македонија, дискутирајќи ги придобивките што македонското деловно опкружување ќе ги добие преку оваа платформа;
- 05.07.2019 година – презентација на Платформата пред претставници на Македонската банкарска асоцијација;
- 11.07.2019 година – презентација пред членките на Сојузот на стопански комори на Македонија;
- 12.09.2019 година - презентација на Платформата пред членките на АЦИ Македонија-Здружение на Финансиски пазари;
- 26.09.2019 година – преку учество на панел дискусијата „Раст на индустријата преку финансирање на иновации“ во организација на MAMEI - Macedonia Manufacturing Expo (ММЕ) беше презентиран crowdfunding-от како инструмент за пристап до финансии за иновации;
- 27.09.2019 година – презентација пред членките на Стопанската комора на Македонија;

Остварени преку 10 билатерални средби со компании кои изразија првичен интерес да ја користат платформата за прибирање дополнителен капитал.

02.10.2019 година – во рамките на Петтата работилница за бизнис фасилитатори во организација на УСАИД Македонија, во рамки на активностите на Проектот за развој на деловниот екосистем, преставник од Берзата одржа презентација за crowdfunding-от како инструмент за пристап до финансии за иновации;

03.10.2019 – учество на панел дискусија во рамките на настанот “Insurtech Startup Ecosystem” во организација на Агенцијата за супервизија на осигурувањето;

15.11.2019 година – Главниот извршен директор на Македонска берза учествуваше на панел-дискусијата на тема „Можности за финансирање на малите и средни претпријатија МСП“ на самитот Macedonia 2025 и зборувааше за алтернативните начини на финансирање на претпријатијата, со особен осврт кон финансирањето преку платформата за групно финансирање Funderbeam, дискутирајќи ги придобивките што македонското деловно опкружување го добива преку оваа платформа;

15.11.2019 година - презентација на Платформата пред студентите од Универзитетот Американ колеџ Скопје;

18.12.2019 година - презентација на Платформата пред членките на ИТ комората МАСИТ;

3 формални апликации на македонски компании на Funderbeam, при што компаниите добија соодветен feedback што уште треба да направат за евентуално да се организираат и конкретни кампањи за прибирање средства во иднина;

Со цел поефикасно функционирање на платформата, беа подготвени:

А)Првено и Даночно упатство за стартапите и малите и средни компании кои ќе одлучат да ја користат платформата од една страна и домашните инвеститори од друга страна. Упатствата се достапни на интернет страната на Берзата;

Б)Беше потпишан Протокол за начинот на доставување на податоците поврзани со активностите на инвеститорите на Funderbeam платформата со Народна банка.

Учество на студиско патување во Израел во организација на Стартап Македонија и Проектот на УСАИД за развој на деловниот екосистем. Целта на ова студиско патување беше да се добие појасна слика за еден развиен стартап екосистем, кој сè учествува во него, каква улога и функција врши и каква е нивната интерактивност. Трошоците за овој студиски престој беа финансирани од Проектот на УСАИД за развој на деловниот екосистем.

Заради подигнување на свеста на јавноста за оперативното функционирање на платформата „Funderbeam“, Берзата постави промотивен банер на профилот на Берзата на социјалните мрежи. Беше подготвена и отпечатена и промотивна брошура за платформата. Брошурата е дистрибуирана до повеќе чинители во овој екосистемот во Македонија.

Македонската берза за Funderbeam SEE се регистрира на дигиталната платформа на „Startup Македонија“, како организација која обезбедува пристап до финансии за компании што се во развојни фази - скалирање и развој.

Во согласност со меморандумот за соработка со Сојузот на стопански комори на Македонија во областа на размена на информации, едукација и градење партнерства заради поповолно деловно опкружување, кратко резиме за Платформата беше испратено до органите на управување на Комората со цел истото да се дистрибуира до членките на Комората.

Со цел запознавање на пошироката јавност со платформата како нов пазарен начин на прибирање на капитал за развој на македонските компании, проект менаџерот на овој проект имаше интервју за порталот Бизнис Регулатора.

11.3. Тркалезна маса на тема: Идната улога на пазарите на капитал во мали и отворени економии

На 02 октомври се одржа тркалезна маса на тема „Идната улога на пазарите на капитал во мали и отворени економии“, во организација на Комисијата за хартии од вредност и Македонска берза АД Скопје. Настанот се случи во време на подготовка на законски решенија од областа на пазарот на капитал со цел усогласување со европско законодавство, како и во време на иницирани измени на постоечките законски решенија поради позитивни импликации врз амбиентот во кој понатаму ќе функционира македонскиот пазар на хартии од вредност и врз неговиот понатамошен развој.

Учеството на реномираните домашни и странски експерти овозможи интересна дискусија за актуелните предизвици со кои се соочува домашниот пазар на хартии од вредност, со нагласка на регулативните и развојните аспекти, а беа елаборирани и перцепциите на странските инвеститори во врска со нашиот регион и идните планови и очекувања на меѓународните финансиски институции и поголемите регионални берзи.

11.4. Работилница за IPO

Берзата во соработка со УСАИД Македонија, а во рамките на активностите на Проектот за развој на деловниот екосистем, на 01.11.2019 година одржа еднодневна работилница за иницијална јавна понуда. Работилницата имаше за цел генерално да ја објасни целокупната постапка за издавање на сопственички хартии од вредност (акции) по пат на јавна понуда и постапката за нивна котација на берза. Со програмата беа опфатени вообичаените постапки што се применуваат при издавање на хартии од вредност во меѓународната пракса, при што истовремено беа издвоени деловите кои се карактеристични и се застапени во моменталната домашна правна рамка.

Согласно договорените активности со УСАИД Македонија после одржаната работилница, од страна на Таргет груп беше доставена листа на друштва со ограничена одговорност рангирани согласно претходно договорени критериуми, а кои имаат потенцијал за трансформација во акционерски друштва.

11.5. Берзата дел од Иницијативата за одржливи берзи

На 20-тата годишната берзанска конференција, Главниот извршен директор информираше дека Берзата стана членка на Иницијативата за одржливи берзи (Sustainable Stock Exchanges Initiative). Оваа Иницијатива е формирана од страна на Генералното Собрание на Обединетите нации и има за цел градење и подобрување на капацитетите на берзите и регулаторите, промоција на одговорно вложување во компании со одржлив развој и унапредување на корпоративното однесување во доменот на заштитата на животната средина и општествената одговорност.

11.6. Промоција на продуктите на Берзата

Со цел одржување на континуитет и присуство во јавноста, подобро запознавање за тоа што се случува на Берзата и како таа функционира, во 2019 година беа изготвени и промовирани следниве берзански продукти:

- Годишен и месечни статистички билтени од тргувањето со хартии од вредност;
- Dashboard за клучните месечни показатели;
- Продукција на серија едукативни/информативни видеа;
- Континуирана промоција на мобилната апликација на Системот за електронско известување од котирали акционерски друштва – **СЕИНет** за корисниците на Android и iOS платформата; **mTrader**, апликација која овозможува давање на електронски налози од страна на инвеститорите преку мобилен телефон.
- Со цел податоците за случувањата на македонскиот пазар на хартии од вредност да бидат достапни на што поголем број инвеститори и медиуми, Берзата преку официјалниот профил на социјалните мрежи дистрибуираше dashboard со податоци од тргувањето и клучните активности во 2019 година.
- Беше изработена и промовирана публикацијата „Факти за котираните компании“. Публикацијата е објавена на веб порталот МБ Монитор. Публикацијата содржи податоци за најликвидните 20 котирали компании на Официјалниот пазар (Супер котација, Берзанска котација и Задолжителна котација), селектирани според прометот од редовно тргување во периодот 01.01.-31.10.2019 година, како и збиен преглед за останатите котирали компании со кои се тргувало заклучно со 31.10.2019 година.
- Во текот на месец декември се работеше на подготовка на “Квиз за пазарот на хартии од вредност”. Квизот ќе биде промовиран во текот на месец јануари 2020 година.

11.7. Соработка со медиуми

- Берзата продолжи да ја користи својата ФБ и LinkedIn страна како активен медиум за промовирање на своите активности и производи.
- Беше одржана средба со економските новинари од печатените и електронските медиуми, со цел најава на годишната конференција на Берзата.
- Со цел интензивирање на поблиска соработка со медиумите и нивно директно информирање за остварените квартални резултати на котираните друштва во 2019 година, прегледите на финансиските податоци за котираните друштва беа испратени до печатените и електронските медиуми (весници и портали). Прегледите на кварталните финансиските податоци за котираните друштва во 2019 година беа објавени и на официјалната интернет страна на Берзата.
- Во неделникот Капитал беше објавен Специјален прилог од 20-тата Годишна конференција на Македонска берза.
- Главниот извршен директор на Берзата имаше интервју за неделникот Капитал и порталот Иновативност.мк., Македонско Радио Радио Скопје.
- Во врска со работењето на Берзата во првото шестмесечје од 2019 година, Главниот извршен директор на Берзата даде сеопфатно интервју за Македонска берза за Македонската информативна агенција- МИА. Интервјуто на Главниот извршен

директор беше објавено и на интернет страната на Берзата и преку профилите на Берзата на социјалните мрежи.

- Во врска со работењето на Берзата во 2019 година, Главниот извршен директор на Берзата имаше интервју за Утрински брифинг. Интервјутото на Главниот извршен директор беше објавено на комуникациска платформа МБ Монитор и преку официјалниот профил на Берзата на социјалните мрежи.
- Во извештајниот период Берзата одговори на новинарски барања за обезбедување на статистички податоци со цел анализа на тргувањето на Берзата.
- Во текот на месец Октомври преку соопштенија на официјалната интернет страна и преку испраќање соопштение до сите медиуми, Берзата реагираше на текстови објавени на интернет порталот „Фактор“.

11.8. Нова комуникациска платформа МБ монитор

Во втората половина на 2019 година беше пуштена во употреба новата Интернет комуникациска платформа на Македонска берза МБ Монитор. Идејата за ваков тип на платформа произлезе од билатералната соработка со Загребачка берза, односно од т.н. “Burzin brief”, комуникациската платформа развиена од оваа берза.

МБ Монитор е комуникациска платформа кадешто се обработуваат теми од областа на економијата кај нас и од регионот, односно се презентираат глобални трендови и технолошки иновации кои имаат влијание на пазарот на капитал. Во текот на годината беа објавени неколку прилози од настани и активности во организација на Берзата на оваа комуникациска платформа.

11.9. Соработка со други институции

- На 31.01.2019 година- Меморандум за соработка со Македонската банкарска асоцијација.
- На 06.03.2019 година- Меморандум за соработка со Фондот за иновации и технолошки развој (ФИТР).
- На 03.06.2019 година- Меморандум за соработка со Комисија за хартии од вредност на Република Северна Македонија и Институтот на директори.
- На 11.07.2019 година- Меморандум за соработка со Сојузот на стопански комори на Македонија.
- На 12.07.2019 година- Меморандум за соработка АЦИ Македонија-Здружение на Финансиски пазари.
- Во однос на заедничките активности со Министерството за економија околу проектот за анимирање на малите и средни претпријатија во врска со можноста за нивен пристап до алтернативните извори на финансирање, спроведување на ПРО и понатамошна котација на Берза, за истиот преку Министерството за економија како носечка институција беше доставена апликација за финансирање на овој проект од фондовите на ЕУ. И покрај максималните обиди за укажување на значајноста на овој проект за понатамошен развој на македонскиот пазар на капитал, не е извесно дали ќе се добие позитивен одговор од страна на канцеларијата на ЕУ во Скопје.

11.10. Комерцијално огласување на веб страната на Берзата

Во текот на 2019 година период беше продолжен договорот за закуп за рекламирање на банер на една банка на интернет страницата на Берзата, а во два наврати беше склучен договор за закуп на рекламен простор со една брокерска куќа.

12. ИНИЦИЈАТИВА ЗА ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ДАНОЧНИТЕ ОСЛОБОДУВАЊА НА КАПИТАЛНИТЕ ДОБИВКИ

Согласно новиот Закон за данокот на личен доход донесен во декември 2018 година, почнувајќи од 01.01.2020 година капиталните добивки од продажба на хартии од вредност требаше да се оданочуваат со даночна стапка од 15%. Имајќи ги предвид импликациите кои ќе ги имаат овие законски измени врз амбиентот во кој ќе функционира македонскиот пазар на капитал и врз неговиот развој, во текот на годината Берзата пристапи кон креирање на материјал кој во форма на сеопфатна Иницијатива за продолжување на даночните ослободувања на капиталните добивки од продажба на хартии од вредност за физички лица ќе се достави до Министерството за финансии и до Владата на Република Северна Македонија. Во Иницијативата се содржани анализи на третманот на капиталните добивки во домашната регулатива низ годините, компаративна анализа на состојбите со оданочувањето на капиталните добивки во регионот, Европа и пошироко, корелација на состојбите на пазарот на хартии од вредност со даночниот режим за капиталните добивки, потенцијалот за инвестирање во хв од физичките лица, као и заклучоци и предлози.

13. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

13.1. Активности поврзани со регионалниот проектот за пренасочување на налози за тргување – СЕЕ Линк

Во текот на извештајниот период беа одржани редовни skupe состаноци на Надзорниот одбор на СЕЕ Линк. Фокусот во овој период беше ставен на успешна имплементација на новиот проект за research coverage, воведување и наплата на први членарини на членките во СЕЕ Линк и изнаоѓање на начини за позначајно редуцирање на трошоците за оперативно функционирање на самата платформа во наредниот период.

Во Скопје во ноември 2019 година се одржа средба на Надзорниот одбор на СЕЕ Линк, при што се разгледа досегашното работење, планот за 2020 година и идни насоки на работењето на СЕЕ ЛИНК. Воедно, беше избран нов одржувач на софтверскиот систем на СЕЕ ЛИНК за наредниот период.

13.2. Учество на меѓународни и регионални настани

Претставници на Берзата, односно Главниот извршен директор, во текот на извештајниот период остварија учество на повеќе меѓународни форуми, конференции и други настани.

• Форуми и панел дискусии

- Учество при лансирањето на нова кампања на компанијата Include преку Funderbeam платформата што се одржа во Загреб, па покана на Загребска берза.
- Во месец мај, по покана од Raiffaisen Bank Vienna, учество на настан на кој се дискутираше за можноста за инвестирање на клиенти на Raiffaisen на пазарите на хв во регионот на Централна и Југоисточна Европа.
- Во месец јуни во Виена во организација на Регионалниот совет за соработка се одржа четвртиот состанок на работната група за финансиски пазари во рамките на групата WB6 (6-те земји од Западен Балкан). На состанокот беше даден предлог за утврдување на состојбите и развојот на пазарите на капитал и другите финансиски сегменти во овие земји преку изработка на поединечни извештаи, кои потоа ќе се интегрираат во еден

заеднички регионален извештај од кој треба да произлезат одредени препораки за развој и подобрување на состојбите на финансиските пазари.

• Конференции и работни средби

- Присуство на годишните конференции на Љубљанска, Загребска и Белградска берза. Во рамките на регионалната инвестициска конференција, што паралелно со годишната конференција на берзата се одвиваше во Белград, се претстави и котираното друштво Комерцијала банка АД Скопје.
- Работен престој во Софија и посета на нивниот Централен депозитар во функција на планирање на заеднички активности на Македонската берза и Депозитарот во доменот на ИТ работењето.
- Во текот на вториот квартал од 2019 година, Берзата имаше комуникација со компанијата FTSE Russell во врска со нивната публикација „FTSE Quality of Markets Criteris (Europe Frontier) as March 2019“, во која беа забележани некои неточни и некомплетни податоци во врска со македонскиот пазар на хартии од вредност. После извршената е-маил комуникација, што ја иницираше Берзата, на 20 Мај беше одржан телеконференциски состанок на кој учествуваа претставници на FTSE Russell и претставници на Берзата, ЦДХВ и Комисијата за хартии од вредност. На состанокот од страна на претставниците на FTSE Russell беа појаснети техничките аспекти во врска со изготвувањето на публикацијата, додека од страна на институциите на македонскиот пазар на хартии од вредност беше укажано на неточностите и неажурираните податоци во публикацијата. Беше заклучено при изработката на следните верзии на оваа публикација да бидат консултирани институциите на македонскиот пазар на капитал. После воспоставената комуникација со компанијата FTSE Russell и дадените насоки и консултации во врска со ажурирање на податоците во публикацијата „FTSE Quality of Markets Criteris (Europe Frontier) as at March 2019“, во текот на месец Септември 2019 година до Берзата беше доставена публикација „FTSE Country Classification - Annual Review - September 2019 - Republic of North Macedonia“. Во оваа публикација беа вметнати променети кои беа побарани во нашата комуникација, при што во однос на Берзата оценката на критериумот Efficient trading mechanism беше променета од Restricted во Pass.

13.3. Соработка со Европската банка за обнова и развој (ЕБОР)

Во извештајниот период продолжи соработката на Македонска берза со ЕБОР, во следните области:

- Активности во насока на реализација на проектот за техничка помош од страна на ЕБОР за изготвување на инвестициски анализи за мали и средни компании од страна на независна компанија која се бави со ваков вид на анализи, за избрани компании котирали на берзите во Бугарија, Хрватска, Македонија, Романија, Србија и Словенија. После екстензивна комуникација преку телеконференциски врски и преку е-маил помеѓу претставниците на берзите и на ЕБОР, се утврдија квантитативни и квалитативни критериуми за компании кои би биле вклучени во проектот. Македонска берза доби три места за учество во овој проект, при што согласно критериумите, а врз основа на поединечно изјаснување на контактираните компании кои го сочинуваат индексот МБИ10, беа избрани следните компании: Комерцијална банка АД Скопје, Алкалоид АД Скопје и НЛБ Банка АД Скопје. После тоа следеше дополнителна комуникација на секоја од берзите со предложените компании за да се утврди степенот на нивен интерес за учество во

проектот. По извршената комуникација, Комерцијална банка АД Скопје, Алкалоид АД Скопје и НЛБ Банка АД Скопје прифатија да учествуваат во проектот.

Следни чекори во оваа активност се потпишување на Меморандум за соработка помеѓу берзите и избраните котирали друштва и отпочнување на работата на инвестициските аналитичари од избраната консултантска кука (WOOD & Company со седиште во Прага, Чешка Република) кон крајот на првиот квартал од 2020 година.

- На иницијатива на Берзата, а во соработка со Комисијата за хартии од вредност, беше контактирана локалната канцеларија на ЕБОР со барање за обезбедување на техничка и стручна помош во однос на изготвување на конечна верзија на новиот текст на Кодексот за корпоративно управување. Во текот на овој квартал од страна на ЕБОР беше потврден интересот за соработка на ова поле и беше испратен нацрт-текст на Terms of Reference за овој проект кој би се реализирал во 2020 година. Целта на овој проект е стручен тим ангажиран од ЕБОР да изврши читање на веќе изготвениот нов текст на Кодексот, да изврши негова споредба и прилагоденост со моменталните законски и подзаконски акти и меѓународни практики од оваа материја и да предложи корекции и измени за утврдување на конечен текст на Кодексот. Последователно, би следувале едукативни и промотивни активности поврзани со новиот Кодекс.
- Во текот на 2019 година Берзата учествуваше во Проектот поддржан од ЕБОР „North Macedonia Dormant Accounts Project“ кој има за цел утврдување на вредноста на вкупното портфолио на т.н. dormant accounts, односно сметки на хартии од вредност кај кои не е забележана никаква активност според одредени критериуми, со крајна цел предлагање на начини за активирање на овие сметки. Краен корисник на проектот е Комисијата за хартии од вредност, а Берзата имаше активно учество во обезбедувањето на дел од податоците за проектот и во стручна анализа на нацрт-извештајот од проектот.

13.4. Останати активности

- Во текот на оваа година беше остварена комуникација со компанијата Concord Asset Management од Република Бугарија, која се обрати со барање на статистички податоци и општи информации во врска со нивниот интерес за евентуално креирање на ETF (Exchange traded fund) кој би се базирал на индексот МБИ10 на Македонска берза. Следуваа неколку конференциски разговори и е-маил комуникација со претставници на оваа компанија, со цел да даде доволно информации за македонскиот пазар на хартии од вредност и компаниите кои го сочинуваат МБИ10.

14. ПОДАТОЦИ ЗА НАДОМЕСТОЦИТЕ И ПРИМАЊАТА НА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОРОТ НА ДИРЕКТОРИ НА БЕРЗАТА

Податоците во врска со вработувањата и членувањето на членови на Одборот на директори на Берзата во органи на управување на трговски друштва се прикажани во следнава табела:

Име и презиме	Работодавец / Дејност	Членство во органи на управување на трговски друштва
Коста Костовски	Еуростандард Банка АД Скопје Дејност: Банкарство	Македонска Берза АД Скопје- неизвршен член на Одбор на директори Централен депозитар за хартии од вредност АД Скопје, неизвршен член на Одбор на директори Негорски Бањи АД Негорци, неизвршен член на Одбор на директори
Михајло Брова Зиков	Комерцијална банка АД Скопје Дејност: Банкарство	Македонска берза АД Скопје - неизвршен член на Одбор на директори
Петар Трпески	Шпаркасе банка Македонија АД Скопје Дејност: Банкарство	Македонска берза АД Скопје - неизвршен член на Одбор на директори
Билјана Ристова	Централен депозитар за хартии од вредност АД Скопје Дејност: други финансиски дејности	Македонска берза АД Скопје - неизвршен член на Одбор на директори
Иван Мишев	Адвокатско друштво Папазовски Мишев	Македонска берза АД Скопје - неизвршен независен член на Одбор на директори
Тони Стојановски	Стопанска банка АД Скопје Дејност: Банкарство	Стопанска банка АД Скопје, член на Управен Одбор Македонска Берза АД Скопје- неизвршен член на Одбор на директори
Горан Анастасовски	КИБС АД Скопје Дејност: Платни системи	Македонска берза АД Скопје - неизвршен независен член на Одбор на директори
Иван Штеријев	Македонска берза АД Скопје Дејност: Управување со финансиски пазари	Македонска берза АД Скопје -Главен Извршен директор

Годишните нето примања за 2019 година на неизвршните членови на Одборот на директори на Берзата по основ на плата на годишно ниво и надоместоци од плата кај соодветниот работодавец и по основ на бонуси, осигурувања и други реализирани права кај соодветниот работодавец се следните редоследно според табелата погоре: 2.582.400 денари, 1.595.578 денари, 2.733.233 денари, 702.094 денари и 1.310.980 денари.

Неизвршните членови на Одборот на директори на Берзата немаат остварено надоместоци од членувањето во органите на управување на другите трговски друштва од табелата погоре, освен г-динот Коста Костовски кој од членувањето во Одборот на директори во Централниот депозитар за хартии од вредност АД Скопје остварува месечен нето надоместок од 15.000 денари и г-динот Тони Стојановски, чии надоместоци по овој основ, како и надоместоците по основ на плата на годишно ниво и надоместоци од плата како и бонуси, осигурувања и други реализирани права кај работодавецот се соодветно прикажани во годишниот извештај на Стопанска банка АД Скопје.

Податоците за надоместоците и примањата на неизвршните членовите на Одборот на директори се базираат на податоците што секој член на Одборот на директори лично ги достави до Берзата.

Согласно Одлуката бр.02-697/1 од 30.05.2018 година, Берзата исплатува месечен надоместок за учество во работата на Одборот на директори на неизвршните членови во нето износ од 15.000 денари, по член. Освен месечниот надомест, за неизвршните членови на Одборот на директори за 2019 година беше пресметан и годишен надомест согласно претходно донесена одлука од Собранието на акционери. Износот на надоместоците на неизвршните членови на Одборот на директори на Берзата во 2019 година е прикажан во глава 15 од овој Извештај.

Главниот извршен директор не членува во органи на управување на други трговски друштва, а податоците за остварените примања од Берзата за 2019 година се прикажани во глава 15 од овој Извештај.

15. ОСТВАРЕНИ ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ ВО 2019 ГОДИНА

Во 2019 година Македонската берза АД Скопје оствари **вкупни приходи** во износ од **52.053.013 денари** и истите се за 7,88% пониски во споредба со приходите остварени во 2018 година, што се должи на помалку остварени приходи од надоместоци за тргување оваа година во споредба со минатата година.

Приходите остварени од камата изнесуваат **1.466.202 денари** и бележат зголемување од 7,92% во однос на минатата година. Со состојба на 31.12.2019 година износот на пласираните парични средства изнесува 96,5 милиони денари, при што покрај во орочени депозити, дел од средствата се пласирани во долгорочни државни хартии од вредност и во два отворени парични инвестициски фондови. Берзата има денарски депозити орочени на 24 и 36 месеци во следните банки: Охридска банка АД Скопје (10 милиони денари), Стопанска банка АД Скопје (10 милиони денари), Еуростандард банка АД Скопје (1 милион денари), Халкбанк АД Скопје (10 милиони денари) и Шпаркасе банка Македонија АД Скопје (10 милиони денари), со каматни стапки што се движат од 2% до 2,7%. Берзата поседува долгорочни државни хартии од вредност во номинална вредност од 25 милиони денари. Воедно, Берзата има вложено 20,5 милиони денари во паричниот фонд на КБ Публикум Инвест (поседува 179.463,9433 удели) и 10 милиони денари во паричниот фонд Генерали Кеш депозит (поседува 84.329,3609 удели). Како резултат на усогласување на објективната вредноста на уделите со состојба 31.12.2019 година се остварени приходи во износ од 656.674 денари. Збирно од вложувања во финансиски инструменти е остварен приход од 2.122.876 денари, наспроти ланските 1.988.544 денари, што е зголемување за 6,75%. Истите во вкупните приходи учествуваат со 4,08%.

Приходите по основ на провизии и надоместоци изнесуваат **38.040.054 денари** и се за 15,93% пониски во однос на остварените во 2018 година. Подолу подетално се презентирани сите видови приходи во оваа категорија и тоа:

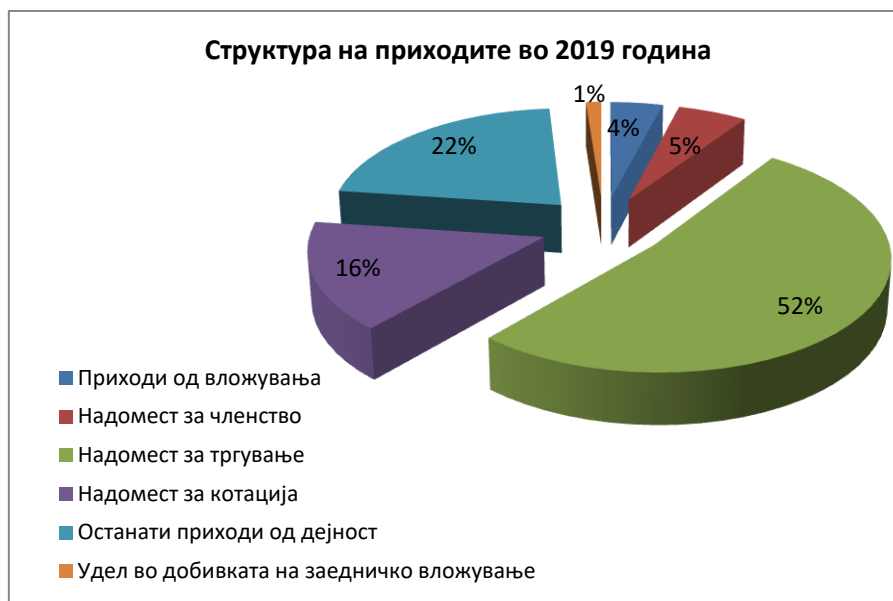
- Остварени се приходи по основ на **надоместоци за членство** во вкупен износ од **2.814.365 денари** и истите се состојат од членарини, надоместоци за користење на БЕСТ системот, надоместоци за користење на Берза-Нет и надоместоци за користење на станици за набљудување. Приходите од членство учествуваат со 5,41% во вкупните приходи.
- Од **надомест за тргување** во 2019 година се приходува **27.084.131 денари** што претставува 52% од вкупните приходи во 2019 година. Овие приходи во 2019 година се за 21,38% пониски во однос на остварените во 2018 година, што се должи на помалку остварен промет со акции и блок трансакции во споредба со 2018 година. Кај приходот по основ на надомест за тргување со акции по основ на склучени трансакции во БЕСТ

системот е забележано намалување од 11,82% (од 17.578.806 денари во 2018 година на 15.501.288 денари во 2019 година). Остварениот приход од берзанска провизија кај блок трансакциите бележи намалување од 33,08% (од 13.888.218 денари во 2018 година на 9.294.102 денари во 2019 година). Приходите од берзанска провизија од тргување со обврзниците бележат намалување од 33,35% (од 2.633.302 денари во 2018 година на денари во 1.755.198 во 2019), додека приходот од тргувањето по пат на јавни берзански аукции бележи зголемување од 44,7% (во 2018 изнесува 64.767 денари, а во 2019 година 93.719 денари). Оставарен е и приход од реализација на јавна понуда на хартии од вредност во висина од 430.712 денари наспроти ланските 246.645 денари.

- Остварени се приходи по основ на **надомест за котација** во износ од **8.141.558 денари** или 15,64% од вкупните приходи. Годишен надомест за котација е фактуриран на вкупно 102 акционерски друштва што во текот на 2019 година котираа на Официјалниот пазар на подсегментите Супер котација, Берзанска котација и Задолжителна котација, наспроти ланските 106 котираани друштва. Во 2019 година е остварен надомест од 300.000 денари за котација на државните хартии од вредност, согласно Договорот за котација на државните обврзници на Берзата склучен со Министерството за финансии во декември 2018 година. Исто така, остварени се и приходи од 191.558 денари од котацијата на три корпоративни должнички хартии од вредност.
- Во 2019 година Берзата оствари **останати приходи од дејност** во износ од **11.264.970 денари**, и истите се за 21,56% повисоки во споредба со оние во 2018 година. Ова зголемување се должи на реализирани вонредни приходи во износ од 996.096 денари од вендорот Refinitiv по основ на наплатен повеќегодишен royalty fee за кој Refinitiv и Берзата во месец јули склучија посебен анекс на основниот договор за соработка. Исто така, во извештајниот период се приходувани 818.942 денари на име грант согласно Меморандумот за соработка потпишан помеѓу CEED Macedonia и Македонска берза (Берзата во 2019 година започна со користење на финансиски средства за промовирање на Funderbeam платформата и спроведување на кампањи преку грант обезбеден од Проектот на УСАИД Македонија за развој на деловниот екосистем).

Во останати приходи од дејност спаѓаат приходи од дистрибуција на берзански податоци, приход од превентивно одржување на софтверскиот систем за брокерско работење, приходи од спонзорства, приходи остварени по основ на издавање на деловен простор, закуп на медиумски простор на веб страницата на Берзата, приходи по основ на користење на веб страна на Берзата за објави на податоци од друштва согласно закон, приходи од обуки, приходи по основ на сомнителни и спорни побарувања и други приходи. Најголемо учество во останатите приходи од дејност имаат приходите од дистрибуција на берзански податоци во износ од 4.160.705 денари, приходи од превентивно одржување на софтверскиот систем за брокерско работење во висина од 2.042.369 денари, приходи од спонзорства и котизации во износ од 1.179.094 денари. Следат приходи по основ на издавање на деловен простор во износ од 1.393.360 денари, приходи од 1.095.630 денари по основ на користење на веб страницата на Берзата за објави согласно закон, приходи од закуп на медиумски простор во износ од 250.883 денари, приходи од одржување на обуки во износ од 39.143 денари, приходи од наплата на отпишани побарувања во висина од 132.931 денари и други приходи во висина од околу 148.913 денари.

- **Уделот во добивката на заедничкото вложување** на Берзата во СЕЕ Линк ДОО Скопје изнесува 625.113 денари и претставува 33,33% од вкупната добивка на друштвото. Уделот во добивката на заедничкото вложување во вкупните приходи на Берзата учествува со 1,2%.

Во 2019 година се остварени **вкупни расходи** во висина од **36.887.526 денари** и се за 6,05% пониски во однос на минатогодишните 39.263.100 денари, а за 1,37% помали во однос на проектираните во планот (37.400.000 денари). Намалувањето на трошоците произлегува примарно од помалку платен надомест за надзор на Комисијата за хартии од вредност којшто се утврдува во висина од 18% од приходите по Тарифник што Берзата ги остварила во периодот Јануари–Декември 2019 година. Ваквиот начин на пресметка на надоместокот за надзор започна да се применува од 01.01.2019 година, по измените на Тарифникот за утврдување на висината на надоместоците што ги наплатува КХВ. Претходно надоместокот за надзор се пресметуваше како 0,006% од пазарната капитализација на сите сегменти на пазарот на последниот ден на тргување во претходната година, при што пазарната капитализација ја утврдуваше КХВ со Записник. Намалувањето на расходите се должи и на тоа што во 2019 година Берзата има удел во добивката на заедничкото вложување (СЕЕ Линк), додека минатата година беше остварен удел во загубата на заедничкото вложување во висина од 660.924 денари.

Во 2019 година за **проvizии и надоместоци** направени се расходи во износ од **7.919.372 денари**, што претставува 21,47% од вкупните трошоци. Овие трошоци се направени за плаќање на банкарски провизии (во висина од 122.428 денари) и, пред се', за надоместот за надзор што Берзата го плаќа на КХВ во висина од 7.796.944 денари.

Трошоци за вработени во 2019 година изнесуваат **15.632.543 денари** и се состојат од бруто плати, останати користи и награди за 15 вработени (во споредба со 2018 година кога Берзата заклучно со октомври функционираше со 13 вработени). Истите изнесуваат 42,38% од вкупните расходи и се повисоки во однос на минатогодишните за 5,28%. Износот на бруто платата на извршниот член на Одборот на директори и исплатената годишната награда изнесуваат 4.011.920 денари.

Амортизацијата на средствата е пресметана во износ од **2.955.565 денари**, што претставува 8% од вкупните расходи и е за 6,47% пониска во однос на минатогодишната пресметана амортизација. Оваа ставка се однесува на амортизација на нематеријални средства, деловниот простор и опремата. Амортизацијата на основните средства е пресметана со праволиниска метода, согласно усвоените сметководствени политики на Берзата.

Во 2019 година **исправката на вредност на побарувањата** изнесува **490.062 денари наспроти ланските 637.265 денари**. Согласно Сметководствените политики на Берзата за побарувањата што Берзата ги има по основ на неплатен надомест за котација за 2016, 2017 и 2018 година, и за друштвата за кои во 2019 година е отворена стечајна постапка (во целосен износ), пресметана е исправка на вредност на побарувања во износ од 475.312, додека за побарувања по друг основ е направена исправка на вредност во висина од 14.750 денари.

Останатите расходи од дејност изнесуваат **9.888.310 денари** и се за 5,25% повисоки во однос на остварените во 2018 година, а помали од планските за 1,66%. Истите во вкупните расходи учествуваат со 26,81%, а се однесуваат на следните ставки:

- **Материјалните и слични трошоци** изнесуваат 1.437.261 денари или 3,9% од вкупните расходи (трошоци за електрична енергија, парно греење, весници, стручна литература, хигиена, канцелариски материјал и слично).
- **Трошоците за услуги** изнесуваат 4.574.204 денари, бележат учество од 12,4% во вкупните расходи и истите се за 2% повисоки во споредба со трошоците за услуги остварени минатата година. Во рамките на трошоците за услуги позначајно учество имаат трошоците за услуги за тековно инвестиционо одржување на опремата во износ од 1.640.272 денари (наспроти ланските 2.059.060 денари). Ова намалување се должи на успешното реализирање на проектот за заедничкиот ИТ центар на Берзата и ЦДХВ и направената заштеда во оваа категорија на трошоци. Во 2019 година се направени трошоци за годишната конференција на Берзата во износ од 483.363 денари, трошоци за телефонски и комуникациски услуги и интернет во износ од 371.432 денари, наспроти ланските 444.104 денари (и кај овие трошоци имаше намалување поради воспоставувањето на заедничкиот ИТ центар). Поради определени консултантски услуги за профункционирање на платформата за колективно финансирање Funderbeam (за кои има и соодветни приходи од проектот на УСАИД), трошоците за консултантски услуги бележат зголемување во 2019 година во однос на 2018 година. Во категоријата трошоци за услуги спаѓаат и трошоци за ревизија на финансиските извештаи, за поштарина, за обезбедување, и слично.
- За месечен **надомест за неизвршните членови** на Одборот на директори како и по основ на годишен надомест, согласно важечки одлуки на Собрание на акционери, е пресметан и исплатен вкупен износ од 1.953.049 денари. Истите изнесуваат 5,29% од вкупните расходи.
- За **службени патувања** во текот на годината се направени трошоци во износ од 305.142 денари и истите се помали за 39% од планираните за 2019 година.
- **Трошоците за репрезентација, реклама и пропаганда** изнесуваат 901.244 денари со што реализацијата е согласно предвидената со планот. Овие трошоци претставуваат 2,44% од вкупните расходи, а се направени во делот на промоција на продуктите и на активностите поврзани со основното берзанско работење, реализација на редовната годишна берзанска конференција, како и за активности за промоција на crowdfunding шемата за финансирање на стартапи и друштва со ограничена одговорност.
- **Трошоци за осигурување** се направени во висина од 83.464 денари. Се однесуваат на осигурување на деловниот простор, опремата, мебелот и осигурување на вработени и извршниот директор.
- По основ на **Други трошоци**, направени се трошоци во износ од 633.946 денари и истите учествуваат со 1,72% во вкупните расходи. Во рамките на Други трошоци спаѓаат данок на имот, членарина за Американска Стопанска комора, членарината што Берзата започна да ја плаќа почнувајќи од јануари 2019 година за учество во СЕЕ Линк

платформата, членарини за бизнис кредитни картички, трошоци за судски и административни такси и слично.

- **Нето загуба од курсни разлики** е остварена во висина од 1.674 денари.

Како резултат на повеќе остварени приходи од расходи, Берзата по Годишната сметка за 2019 година оствари **Добивка пред оданочување** во износ од **15.165.487 денари**. Пресметан е **Данок на добивка** во износ од **1.621.039 денари** и **Добивката за деловната 2019 година** изнесува **13.544.448 денари**.

* * *

Вкупната актива на Македонската берза АД Скопје на 31.12.2019 година изнесува **167.179.853 денари**. Во структурата на активата најликвидните средства (парични средства, орочени депозити во банки со рок на разорочување од три дена, вложување во удели во парични инвестициски фондови) учествуваат со 45,15% што придонесува за финансиска стабилност на Берзата. Берзата има вложено 25,3 милиони денари во долгорочни државни обврзници. Влогот на Македонската берза во заедничкото друштво СЕЕ Линк ДОО Скопје (основано заедно со берзите од Загреб и Софија во 2016 година) е во износ од 948.778 денари. Овој износ претставува 1/3 од основната главнина на ова друштво. Учеството на основните средства - материјални и нематеријални (56.212.700 денари) изнесува 33,62% од вкупната актива, а побарувањата и одложените приходи изнесуваат 9.265.157 денари или 5,54% од вкупната актива. Од вкупните ненаплатени побарувања со состојба на 31.12.2019 година, најголемиот дел се однесува на побарувањата за надоместоците за тргување и членство од членките на Берзата за месец декември 2019 година што доспеваат за плаќање на 15.01.2020 година (3.018.312 денари) и побарувањата за надомест за котација (2.621.249 денари).

Вкупната пасива на Македонската берза АД Скопје на 31.12.2019 година изнесува **167.179.853 денари**. Вкупните обврски на 31.12.2019 година изнесуваат 4.448.134 денари. Од тоа обврските кон добавувачи изнесуваат 1.366.652 денари, а разграничените приходи во идни периоди изнесуваат 190.456 денари.

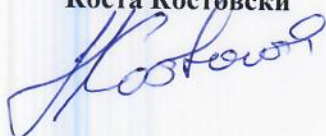
Капиталот и резервите на Македонска берза АД Скопје на 31.12.2019 година изнесуваат 162.731.719 денари. Од тоа запишаниот капитал изнесува 103.497.760 денари, резервите 35.647.941 денари, добивката за финансиската година во износ од 13.544.448 денари и задржаната добивка во износ од 10.041.570 денари.

Одбор на директори

Скопје, Март 2020 година

Претседател

Коста Костовски

ПРИЛОГ

БИЛАНС НА СОСТОЈБА
на ден 31.12.2019 година

АКТИВА

Назив	во денари		
	2018	2019	Индекс 2019/2018
1. Парични средства и парични еквиваленти	1.056.152	1.337.967	127
2. Кредити на и побарувања од банки	59.000.100	41.000.100	69
Депозити	59.000.100	41.000.100	69
3. Должнички хартии од вредност	-	25.278.750	-
4. Вложувања во сопственички инструменти	37.079.727	33.136.401	89
5. Заеднички вложувања	323.665	948.778	293
6. Нематеријални средства	850.480	808.672	95
7. Материјални средства	57.237.935	55.404.028	97
8. Останати средства/побарувања	7.210.616	7.971.803	111
Останати побарувања	7.210.616	7.971.803	111
9. Одложени приходи и однапред платени трошоци	461.376	1.293.354	280
ВКУПНА АКТИВА	163.220.051	167.179.853	102

ПАСИВА

Назив	во денари		
	2018	2019	Индекс 2019/2018
1. Обврски	3.981.579	4.448.134	112
Останати обврски	3.675.388	4.257.678	116
Одложено плаќање на трошоци и приходи во идни периоди	306.191	190.456	62
2. Капитал и резерви	159.238.472	162.731.719	102
Запишан капитал	103.497.760	103.497.760	100
Резерви	35.647.941	35.647.941	100
Добивка за финансиска година	15.846.030	13.554.448	85
Задржана добивка	4.246.741	10.041.571	236
ВКУПНА ПАСИВА	163.220.051	167.179.853	102

БИЛАНС НА УСПЕХ
за периодот 01.01.-31.12.2019 година

во денари

Приходи	01.01.- 31.12.2018	01.01.- 31.12.2019	Индекс 2019/2018	План 2019	Индекс 2019/План
1. Приходи од камати	1.358.631	1.466.202	108	1.400.000	105
2. Приходи од усогласување до објективна вредност на удели	629.913	656.674	104	675.000	97
3. Приходи од провизии и надоместоци	45.247.364	38.040.054	84	42.922.000	89
Надомест за членство	2.847.282	2.814.365	99	2.832.000	99
Надомест од тргување	34.450.082	27.084.131	79	31.800.000	85
Приходи од котација	7.950.000	8.141.558	102	8.290.000	98
4. Останати приходи од дејност	9.266.957	11.264.970	122	8.509.000	132
5. Удел во добивката на заедничко вложување	-	625.113	-	-	
ВКУПНИ ПРИХОДИ	56.502.865	52.053.013	92	53.506.000	97
Расходи	01.01.- 31.12.2018	01.01.- 31.12.2019	Индекс 2019/2018	План 2019	Индекс 2019/План
1. Расходи за провизии и надоместоци	10.559.750	7.919.372	75	8.595.000	92
Провизии од банки	85.202	122.428	144	95.000	129
Берзанска провизија за КХВ	10.474.548	7.796.944	74	8.500.000	92
2. Трошоци за вработени и останати користи за вработени	14.848.372	15.632.543	105	14.500.000	108
3. Амортизација	3.160.040	2.955.565	94	3.000.000	99
4. Исправка на вредност на побарувања	637.265	490.062	77	600.000	82
5. Останати расходи од дејност	9.395.415	9.888.310	105	10.055.000	98
Материјални и слични трошоци	1.649.454	1.437.261	87	1.800.000	80
Трошоци за услуги	4.483.514	4.574.204	102	4.500.000	102
Одбор на директори	1.507.395	1.953.049	130	1.400.000	140
Трошоци за службени патувања	263.158	305.142	116	500.000	61
Трошоци за репрез., реклама и пропаганда	735.482	901.244	123	900.000	100
Осигурување	136.833	83.464	61	160.000	52
Други трошоци	619.579	633.946	102	795.000	80
6. Удел во загубата на заедничко вложување	660.924	-	-	650.000	-
6. Нето загуба од курсни разлики	1.334	1.674	125		
ВКУПНО РАСХОДИ:	39.263.100	36.887.526	94	37.400.000	99
Добивка пред оданочување	17.239.765	15.165.487	88	16.106.000	94
Данок на добивка	1.393.735	1.621.039	116		
Добивка за финансиската година	15.846.030	13.544.448	85		